

Kalbinės problemos, verčiant iš vienos kalbos į kitą, ypač iš lietuvių kalbos į anglų kalbą.

Dažnai girdime kalbų mokytus tvirtinant, kad reikia skatinti svietimos kalbos literatūrinį kūrinių originalumą, nes tik tada, girdi, bus galima juos tinkamai suprasti ir įvertinti. Tai tiesa, tačiau tik tada, jeigu tai yra skaitytojo gimtoji kalba, arba jeigu skaitytojas beveik taip pat gerai yra išmokęs svietimą kalbą, kaip savo gimtąją.

Bet pradedančiam svietimos kalbos mokytis, net jau ją ir gerokai pramokus, labai sunku yra gerai suprasti ir įvertinti besimokomoje kalboje parašytus literatūrinius dalykus. Svetimtautis, kuris yra šiek tiek pramokęs svietimos kalbos, dažnai perversina ta kalba parašytą literatūrą. Vienas rusų rašytojas yra pasakęs, kad poezija ne visiškai pilnai suprantamoje kalboje skamba daug geriau. (Gaila, kad aš nepasizymėjau šios nuomonės ir kažkada skaityto teksto, ir ligi šios dienos negaliu surasti, kas tai yra pasakęs. Man atrodo, kad tai buvo Puškinas arba Lermontovas, bet aš nesu tikras).

Šio perversinimo priežastis yra iš tikrųjų gana aiški. Literatūrinis veiklas yra reikšmingas tada, kai jis smarkiau paliečia žmogaus samonę ta prasme, kad literatūrinio kūrinio kalba skiriasi nuo paprastos kasdieninės kalbos vartosenos. Svetimtautis, ne pilnai ir ne visiškai išmokęs svietimą kalbą, bus nustebintas ir įtaigotas paprasčiausios svietimos kalbos išsireiškimo kasdieniškiausios frazės, jeigu ji skiriasi nuo jo gimtosios kalbos išsireiškimo struktūros ir įvaizdžių.

Sakysime, žmogui, kurio gimtoji kalba yra anglų kalba, tokie išsireiškimai kaip short-cut, if worst comes to worst ir in the face of difficulties yra eiliniai, kasdieniški išsireiškimai. Bet vienas mano draugas, kurio gimtoji

WILLIAM R. SCHMALSTIEG*

ji kalba yra rusų kalba, kartą man tvirtino, kad short-cut esąs labai puikus išsireiškimas. Anot jo, tai yra amerikiečių išradinimo ir sumanumo iškinijimas. "Rusų kalboje nieko panašaus nėra", — sakė jis.

Imkime dabar antrąjį pavyzdį: if worst comes to worst. Vienas čekas man tvirtino, kad tai esąs puikus išsireiškimas, kadanai jis galįs tai įsivaizduoti kaip dvi viena į kitą besitartinančias katastrofas. Kiekvieną iš tų katastrofų jis įsivaizduojąs kaip du didžiulius tamsius kamuolius... Kai tie kamuoliai pasieks vienas kitą, jie susilies, susigers vienas į kitą, sudarydami nepermatomą baisybės centrą. Kartu su tuo jis dar galįs įsivaizduoti (kadanai jis taip pat gerai mokėjo vokiečių kalbą), kad tie du worsts galį būti dešrų pavidalo. Tik įsivaizduokime, kaip galėtų tada būti suvokiamas išsireiškimas in the face of difficulties. Kas nors, kam anglų kalba nėra gimtoji kalba, ko gero, galėtų įsivaizduoti šį išsireiškimą tokiu būdu, tarsi tie sunkumai yra įgavę piktos veido pavidalą, ir pati visata yra pilna nedraugiškų dvasių, kurios pasirodę visus persekioti. Žmogus, kuriam anglų kalba yra jo gimtoji kalba, suvokia šiuos ką tik minėtus išsireiškimus kaip vi-

Dr. William Regel Schmalstieg

šiskai eilinius ir paprastus, bet svietimtautis juos suvokia kitaip.

Neseniai pasirodžiusiame veikalė skaitome tokį pareiškimą: "Svietimos kalbos mokymasis teikia žmogiškos vertės pajautimą nuo pat pradžių, kaip kad, sakysime, atsitinka tada, kai jaunas mokinukas supranta ir įsivaizduoja skirtumą tarp tikrosios 'au revoir' arba 'hasta la vista' reikšmės ir stereotipinio bei archaisko anglų kalb. 'goodbye'." Si citata yra labai geras pavyzdys paliustravimui fakto, kaip anglų kalba kalbąs žmogus perversina kasdieniškiausią kitos klb. idiomatinį posakį. Faktinai juk nėra jokio tikro vaizdinio skirtumo tarp au revoir, hasta la vista, su dieu, goodbye. Angliškai kalbančiam goodby juk jau nebereikia "Dievas tebūnie su jumis" lygiai

kaip ir lietuvių kalboje sudieujuk jau nesuprantamas kaip "Dievas tebūnie su jumis". Ir lietuvių ir anglų kalbose šie išsireiškimai yra kalbinės formulės, kurios yra vartojamos atsiveikinant.

Žodis, apskritai, nereikia tai, ką sugestionuoja jo kilmė, nors tai ir gali būti labai idomu, bet tai, kaip jis yra vartojamas susižinojimui tarp žmonių. Etimologija yra, žinoma, labai idomi kalbos mokslo sritis ir kalbininkams ir nekalbininkams, ir ji daug padeda suprasti istorinį kultūros išsivystymą, bet ji mažai ką bendro turi su dabartinio kalbos signalo supratimu. Tikrai juk idomu yra žinoti, kad popierius ir paper abu yra kilę iš graikų žodžio papyros, bet galima drąsiai tvirtinti, kad anglų paper ir lietuvių popierius reiškia maždaug tą patį dalyką, ir kad jie abu mažą ką turi bendro su graikų papyros reikšme.

Visų rūšių literatūra sukelia skaitytojui tam tikrą įtampą, ir skaitytojas jaučia malonumą, kai jis literatūros veiklą supranta, tuo pačiu savyje atpalaiduodamas estetinio išgyvenimo įtampą. Iš tikrųjų yra lengviau savyje sukelti šią meninę estetinę įtampą, skaitant ką nors svietimoje kalboje. Tai štai dėl ko aš perversinu pavasario pavaizdavimą, kai aš skaitau:

"Jau saulėlė vėl atkoptama budino svieta

Ir žiemos šalots trūsūs pargiadama juokės..."

Kodėl taip atsitinka? O todėl, kad aš visą laiką lyg ir abejoju, ar aš galėsiu suprasti sekantį žodį. Kai aš, pasirodo, vis dėlto suprantu visus vieną po kito einančius žodžius, tai man jau tas pats supratimas pasaukština estetinę įtampą atsileidimą tokiu būdu, kokio nesukeltų lietuviui. Iš kitos pusės man bus sunku ya prasti tuos dalykus, kurie sukelia estetinio pasitenkinimo lietuviui. Aš galėčiau įsivaizduoti, bet vien tik intelektualiniu, ne emociiniu, keliu, kad mažiškos formos saulėlės vartojimas reiškia ką nors daugiau negu tik paprastai saulė, nors aš neturiu tikro tos mažiškos formos supratimo jausmo. Anglų kalbos atitikmuo 'sunlet' čia gi visiškai netiktų. Aš taipgi galėčiau manyti, kad žodis svieta greičiausiai suteikia lyg malonų senoviškumo prieškonį, kurio negalima pa-justi žodyje pasaulis, nors žodyne abu bus vėrčiami 'world'. Šia proga, palyginimui, galima būtų paminėti Roberto Hingley idomią pastabą apie Vladimirą Nabokovą: "Nežiūrint daugelio ne visai aiškių jo kalbos išraiščių, Nabokovo anglų kalbos vartojimas, galima sakyti, yra meistriškas gal kaip tik dėl to, kad jis savo anglų kalboje vartoja tokius išraiškus, kurie niekuomet neateitų į galvą tam, kurio gimtoji kalba yra anglų kalba". (The New York Times Book Review, 1967.1.15, p. 16).

Kadangi anglų kalba yra mano gimtoji kalba, tai man Rytų Europos kalbos atrodo turi tą lakonišką išsireiškimo būdą, kurio mintis, man regis, galima išreikšti mažesniu žodžių skaičiumi negu anglų kalboje. Tai yra, žinoma, pačioje kalbos esmėje ir jokiū būdu nenustebins žmo-

S. Ušinskas

Kristijonas Donelaitis (vitražas, 1965)

gaus, kalbančio savo gimtąja kalba. Kitaip yra su svietimtaučiu. Imkime sekančius pavyzdžius.

"Linguosiu gluosniu
Prie lygaus kelio..."

"I shall sway like a willow,
near the even road". Si citata yra iš Kazio Bradūno eilėraščio Kad nebūtum viena. Man ypatin gail nuostabiai skamba išsireiškimas linguosiu gluosniu: čia dviem žodžiais pasakoma tai, ką angliškai reiktų išreikšti net šešiais žodžiais: "I shall sway like a willow". Bet aš abejoju, kad tas pats išsireiškimas taip jau labai patrauks lietuvių dėmesį, ji nustebindamas.

Eisime toliau. Aš nemanau, kad kuris nors svietimtautis bet kada gali taip suprasti kit. tautos kultūrą, kaip ją supranta tos tautos narys. Aš tuo betgi netvirtinu, kad nereiktų bandyti to pasiekti. Taigi, kad ir kiek kartu aš skaitysiu apie gyvenimą kokiame Pabaltijo kaime, ar ūkyje, aš niekuomet negalėsiu tikrai suprasti ir pergyventi įvairius to gyvenimo reiškinys: kėlimąsi labai ankstyvą rytą gegutei kukuojant, ėimą rankomis melžti karvių... Aš niekuomet nepajėsiu pajaus-ti artimos ir jautrios draugystės (ar pykimosi) pergyvenimų, kurie gali pasitaikyti tokio kaimo gyvenime. Tokie išgyvenimai yra nepasiekiami ir nesuvokiami XX-jo amž. amerikiečių miestiečiams: neturėdamas čia jokio patyrimo, jis negali to net įsivaizduoti. Tuo nenoriu pasakyti, kad nereiktų nė mėginti šių dalykų suprasti, bet noriu vien pabrėžti, kad tokie dalykai galimi tik intelektualinėje plotmėje, ne emoci-ninėje.

Man labai patiko trumpas ir malonus vaizdelis Lietuvos miestelyje, kurį perskaičiau A. Rinkūno Kregždutėje II d., bet vis vien man šis vaizdelis pasiliko abstrakcija, tiesa, idomi ir pamo-

kanti abstrakcija, bet vis tiek tik abstrakcija. Panašiai nutinka kai kuriems New Yorko miesto vaikams, kurie užauga, nematę karvės, nors jie kasdien namie ir mokykloje geria pieną.

Kitas dar konkretesnis pavyzdys galima būtų paimti iš Jono Aisčio eilėraščio Peizažas. Viena jo eilutė skamba taip:

"Tik sukrykš, lyg gervė, svirtis..."

"And then the water-pulley will cry like a crane". Man yra tekę viso labo vieną vienintelį kartą matyti tikrą svirtį (ir tai dar latviška, viename Rygos muziejų), ir aš niekaip negaliu įsivaizduoti, kokius garsus svirtis išleidžia. Taip pat ir gervė (crane) man yra tekę matyti tik fotografijose, taip pat Washingtono ir Philadelphia zoologijos soduose. Aš neabejoju, kad tai yra geras eilėrašties, bet man, neturinčiam pakankamai patyrimo to eilėraščio kultūrinėje - etnografinėje aplinkoje, atvirai prisi-

Kertinė Parastė

TARP REALYBES IR FANTAZIJŲ

Fantazijos mums tikrai netrūksta. Jeigu taipgi netrūktų realybės pajautimo, tai padarytume stebuklus. Deja. Dažnai fantazijose sukamas kalnus, o realybėje nešiojamės delne vos žiūrimą smiltelę. Susirenka oficialieji ir tų ar kitų ypatingųjų metų proga surašo dvylikai mėnesių nuveiktųjų darbų tvarkaraštį, jausdamiesi savo pareigą jau atlikę. Atseit, darbas parodytas, tegu dabar ji kas nors padaro. O kai to "kas nors" liaudyje neatsiranda, tai darbai ir tebelieka tik surašyti popieriuje, bet nepajudinti realioje gyvenimo eigoje. Ir dar blogiau. Profesionalinius planuojus reiktų net įtart, jog neturima bent mažiausio supratimo, ką reikšia to ar kito plano įvykdymo konkretybė dabartinės mūsų sąlygose, laike ir žmonių pajėgume.

Kad neatrodytų, jog realybės ir fantazijų tema taipgi yra tik fantazija, galima čia suminėti vieną iš šiandienų pavyzdžių. Sakysim, praėjusių jubiliejinių metų išvakarėse mūsų politinių ir visuomeninių veiksmų buvo surašyta ir viešai paskelbta, kurios istorinės, dokumentinės ir kitokios knygos turės būti parašytos ir išleistos 1968 Laisvės kovos metais. Praėjo jau jubiliejiniai metai, o kiek ano plano lig šiol įvykdyta, tiesiog baisu paklausti, nes atsakymas

būtų toks, kokio geriau ir negirdėti. Tiesiog norisi užmiršti, kad kada nors toks planas vis dėlto buvo sugalvotas.

Iš visa ko atrodo, kad knygų išleidimo reikalus svarstę žmonės, neturėjo jokios nuovokos, kas tai yra knyga, kaip ji pasidaro, kaip ji pasirašo, kaip atsispausdina, kiek reikia darbo ir laiko, o svarbiausia šviesaus žmogaus jos lygiui išlaikyti. Panašiai, stačiai benuovokinių, dekoratyviuos posėdžių suformuluotų, nuo gyvenimo ir nuo konkretaus darbo atitrūkusių sprendimų rastume mūsųose ir daigiau.

Neginčijam, kad visada kūrybiniam, kultūriniam ir aplamai bet kokiam polėkiui reikia fantazijos. Žmonijoje be jos nieko nebūtų buvę pasiekta. Tačiau didieji žmonijos genijai, talentingieji jos kultūrinės vagos gilintojai ir platinotojai buvo kaip tik tie, kurie žmonės, kurie savo polėkinius planuos nebuvo praradę ir realybės pajautimo, kurie mokėjo realybę sufantastinti ir fantaziją surealinti.

O šito mums dažnai kaip tik ir trūksta. Todėl nuolat ir sergame arba grynujų ir bukjų realistų arba pasakiškų fantastų ligomis. O jas pagydyti gali tik blaivusnis galvėjimas, tiesiog kasdieninės situacijos paprastas, ūkininkiškas supratimas. k. brd.

pažinsiu, man šis eilėrašties vis vien pasilieka lyg kažkokia ilgesinga abstrakcija, ne tikrovė.

Tokiū būdu galime teigti, kad mums reikia daugiau interpretacinių vertimų iš lietuvių ir kitų baltų kalbų į anglų kalbą. Nenorėčiau, kad mano šis tvirtinimas būtų suplastas lyg ir nuvertinimas tokių puikių vertimų kaip antologijų The Green Linden, The Green Oak ir taip pat daugelio puikių vertimų, atliktų profesoriaus Sealey ir kitų. Aš noriu tik pabrėžti, kad mums reikia tokių vertimų kur kas daugiau.

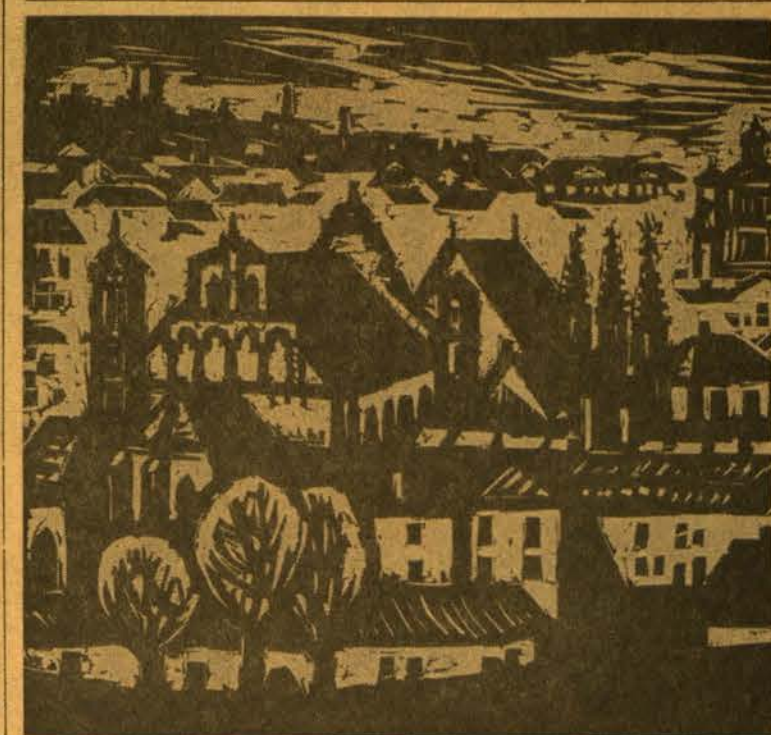
Daugely Amerikos universitetų yra dėstoma rusų literatūra. Nemaža šių kursų dalis remiasi rusų literatūros vertimais į ang-

lų kalbą, nes retai kur pasitaiko grupė studentų, pajėgių rusų literatūrą studijuoti vien tik originaluose.

Taigi, norint, kad žinios apie baltų tautų kultūras ir literatūras daugiau pasklistų, yra būtina šias pristatyti anglų kalba — vertimuose dėl to, jog vidutinis Amerikos studentas neturi pakankamo kalbos mokėjimo, kad galėtų skaityti, sakysime, lietuvių literatūrą originale. Kiek man yra žinoma, beveik visur, kur JAV universitetuose yra dėstoma lietuvių kalba, jai skiriama tik vieneri metai (nebent UCLA dabar sudaro išimtį). Savame suprantama, vieneri metai neduos studentui pakankamai k-bos mokėjimo, kad jis lengvai galėtų skaityti lietuvių literatūrą lietuviškai. Dr. Kostas Ostrauskas labai puikiai pravėdė vieno semestro lietuvių literatūros kursą Pennsylvania State University (Pennsilvanijos valst. u-te) 1966 m. pavasario semestre. Jis turėjo labai daug darbo, surankiodamas visus galimus vertimus iš lietuvių literatūros.

Trumpai susumuojant: aš esu įsitikinęs, kad mums reikia daugiau gerų interpretacinių vertimų iš lietuvių ir kitų Pabaltijo tautų literatūrą į anglų kalbą.

• Dail. Viktoro Petravičiaus grafikos darbų paroda atidaryta Vilniuje, kurioje eksponuojami dailininko tėvynėje pasilike 1935-1938 m. darbai, jų tarpe sedevrinės iliustracijos pasakoms "Gulbė karaliaus pati" ir "Marti iš jaujos".

J. Liolys

Vilnius (lino raizynas, 1965)

Šiame numery:

- Tarp realybės ir fantazijų.
- Kalbinės problemos, verčiant iš vienos kalbos į kitą, ypač iš lietuvių į anglų kalbą.
- Religija lietuvių, latvių ir estų mokslininkų suvažiavime.
- V. Žukauskas Chicagoje.
- Mirtis tremtyje: tema ir variacijos.
- Kazio Bradūno eilėraščiai.
- Šilkinės stygos ir pragaras širdyje.
- Nepagrįsti nuogastavimai.
- Nauji leidiniai.
- Kultūrinė kronika.
- Filmų įvairumai.
- Akademines prosvaitės.

* Stephen A. Freeman, "Modern Languages for a Changing World," Curricular Change in the Foreign Languages: 1963 Colloquium on Curricular Change, Princeton, N.Y., 1963, p. 10.

Mirtis tremtyje: tema ir variacijos

Sutrumpintas tekstas paskaitos, skaitytos pirmosios baltų studijų konferencijos lietuvių skyriuje, Marylando universitete

RIMVYDAS SILBAJORIS

Mūsų tremties literatūros pasiekimai kartais išplaukia ne iš gyvenimo gėmės ir turtingumo svarstymo, ko aplamai tektų iš literatūros laukti, bet iš artimos pažinties su mirtimi. Kai kurie iš pačių geriausių mūsų rašytojų, kaip, pvz. Algimantas Mackus, Antanas Skėma, Kostas Ostrauskas ir Henrikas Radauskas, yra savo kūrybon įpynę mirties giją kaip neatskiriama, kartais net do minuojančią, dalį visos savo kūrinų struktūros.

Mirties tema tremčiai tinka. Pasaulio katastrofų gimusi, dešimtmečiais blėstančia viltim besimaitinanti, mūsų tremtis nesulaikoma eina mirlop per tėvų fizinį, o vaikų tautinį išnykimą. Bet iš keturių aukščiau minėtų autorių du — Mackus ir Skėma — specifiniai kalbėjo apie mirtį santykiuose su tremtimi. Ostrauskas ir Radauskas gvildena mirties klausimą grynai siekdami savo meno tikslų.

Algimantas Mackus

Kalbant visų pirma apie Mackų, reikia suprasti jo pasiūlytą tikėjimą, kad tremtis iš viso yra tikroji žmogaus būklė, ypač jau, kad kūrybingas žmogus yra visuomet tremtinys. Kūrėjas Mackui turi sakyti teisybę, tiksliai ir aiškiai, be savęs apgaudinėjimo, o tai reiškia, be įsivaizdavimo, kad jis yra šiame pasaulyje „namuose“, kad yra reikalingas ir prasmingas narys visatos grandinėje, besitęsiančioje į Dievą. „Priklausyti“, „būti namuose“, galima tik paties išgalvotam pasaulyje, savo paties vaizduotėje, taip pertvarkiusioje tikrovę, kad galima būtų tikėti į Dievą, užtat turėti viltį ir atpažinti prasmę. Toksai Dievas Mackui yra tik poetiškas kalbos ornamentas, tik vilties metafora, kai tuo tarpu neornamentuota kalba žino tik dvi tiesas — kad esame gyvi, ir kad numirsimė. Atklydomė į sąmonės šviesą iš nebūties, ir ne būtin, taigi namo, sugrįšime.

Šitoks radikalus tremties supratimas veda į išvystymą tokios poetinės kalbos, kuri būtų tiesioginiai priešinga tradiciniams, iš vilties gimusiems, poetiniams vaizdams. Mackaus „anti-kalboje“ savokos paprastai reiškiančios gyvenimą, išsako mirtį. Tuo būdu, žalia žolė ir gaivus vanduo, ir juoda, derlinga žemė tam pa mirties pavadinimais. Dar viena svarbi „anti-metafora“ yra Viešpaties Angelas, Mackui reiškiantis melagingą viltį ir melagingą tikėjimą, simboliškai baimingai gimusių žmogaus iliuzijų. Šitokį angelą matome eilėraštyje iš Neornamentuotos kalbos generacijos:

Pabudintas Viešpaties Angelo, žvelgiu į kopyčios vitražą: veidas Viešpaties Angelo, — angele, juoda ir žalia, angele, amžina atilėj.

Miegosiu per Viešpaties Angelą, miegosiu per kopyčios vitražą, per veidą Viešpaties Angelo, per, angele, juodą ir žalią, per, angele, amžina atilėj.

Žalias, angele, kraštas, žalia išdalinama žemė rauda, angele, amžina atilėj. — tai gimdančios gieda ir gieda, tai, angele, juoda prieš miegą.

Mackaus galvosena apie žmogaus situaciją išplaukia iš šitų meditacijų savo paties dvasios kopyčioje, kur tiesa prasiskverbia per žalią ir juodą mirties spalvą ir per apgaulingo angelo veidą. Toji lyriškoji ir negailestingoji šviesoji lietuvių tremtis išryškėja kaip tik vienas aspektas visuotinės žmonijos tremties. Antano Skėmos tragiškas žuvinas suteikė Mackui konkretų, iš paties gyvenimo paimtą, tremties likimo simbolį. Knygoje Chapel B Mackus taip apraudojo savo draugo mirtį, kad jina tapo visos tautos žlugimo išraiška. Mūsų tauta dabar susideda iš trijų dalių. Visų pirma tai senieji emigran-

tai, pvz. Pensilvanijos angliakai — „retėjantis vyrų būrys“, kuris „sekmadieniais traukia į smuklę“, ir ten „dainuoja kaip Nemunas teka.“ Jiems mirtis atėina kaip tolimas gimto krašto aidas, kaip „labanakt iš Vilniaus Marija.“ Pats gimtasis kraštas ir rinių struktūros.

Algimantas Mackus
Paskutinioji poeto nuotrauka, kur jis čia matomas Vytauto Mačernio mirties 25 metų sukaktuviniame minėjime, surengtame Satrijos „Draugo“ redakcijos patalpose.

gi yra aprašomas mirties pavida-lais. Mirtis, sako Mackus,

... yra pasenęs ir nuvėjęs saulėleidis virš Lietuvos [gamtovaizdžio: pavasarį saulė užstėkėjo už svetima kalba prabilusio mėnulio.

Ji taip pat yra besąlyginė ir beviltiška partizanų kova: Mirtis yra fanatiški artojai, apakę kraujo sakramentas su [žeme: kaip žvėrys sužesti pakyla jie iš guolių ir dūsta atsimušę į cementą [vakare

Pagaliau, pokarinio egzodo bendruomenėje, mirtis yra visa, ką mes darome: mūsų piktį, be-

prasmiai ginčai, mūsų silpstančios pastangos, testai lietuviškos kultūros raida, mūsų bejėgė išlaisvinimo kova. O tuo tarpu mūsų pačių kalba, vienintelis tikras tautinės sąmonės rodiklis tremtyje, miršta kartu su mumis:

Mes kalbame nykstančiais [žodžiais: merdinčios mūsų kalbos. Pilas vanduo į laivus — jais išplaukė mūsų šeima. Tuščioj, išardytoj krantinėj niekas nelaukia sugrįžtant. Mes kalbame išgelbėtai [žodžiais: mirusios mūsų kalbos.

Santykis tarp poezijos, tremties ir mirties gal ryškiausiai pabrė-

Antanas Skėma

žiamas Chapel B dalyje pavadin-toj „Triumfališkoji“. Tai tiesio-ginė antifrazė Dylan Thomas ei lėraščiui „And Death Shall Have no Dominion.“ Jeigu Thomas tenai įtaigojo, kad pati gyvybės ir meilės jėga nepasiekia ma mirčiai, tai Mackus nori vi-sai aiškiai pasakyti, kad mirties

J. Balčikonis

Kilimas „Zalčiai karaliai“ (linas, batika, 1966)

negalima apgauti jokia viltim, kad bus kokio nors metafizinė amžinybė. [Thomas žodžius:

Dead men naked they shall [be one With the man in the wind and [the West moon: When their bones are picked clean and the clean bones gone, They shall have stars at elbow [and foot.

Mackus atsako:

Ir mirtis nebus nugalėta. Vyrai numirę neatsigriš. Alkūnėm griaučius pasirėmę. Šiaurės mėnulio šiaurės akis spindės virš buvusio kūno. Kaulus surinks, bet jų nesudės kaip žodžio — raidės prie [raidės. Siela paliks, bet sielos neliks. Ir mirtis nebus nugalėta.

Thomas paskutinės eilutės: „Though lovers be lost, love shall not; And death shall have no dominion“ randa pas Mackų tokį atsakymą:

Ir mirtis nebus nugalėta. Vyrai daugiau negrįš į namus. Už laiko laikrodžiam plakan pulso ritmą, tuščius [kambarius bus naktiniai klijamos lovos. Niekas negrįš, bet visa išnyks, duris akliai uždarys. Laikas paliks, bet laiko neliks. Ir mirtis nebus nugalėta.

Antanas Skėma

Triumfalinis mirties aspektas, išsivadavimas iš vilties, kaip iš giliausiai širdin prasiskverbio melo, glaudžiausiai riša Algimanto Mackaus ir Antano Skėmos kūryba. Abudu rašytojai lin-ke manyti, kad žmogaus aukš-čiausias išsipildymas glūdi sun-čiausioj jo agonijoj. Tik Mackaus kūryboj žvarbus ir tyras nevilties vėjas išskaptavo kilniai santūrų dykumos peizažą, kai tuo tarpu Skėma labiau mėgsta sukrečian-čius teatrališkus efektus, begali-nes ironijas, neišivaizduojamai šurpias, todėl kartais net melo-dramatiškas, kentėjimo scenas. Ką Mackus išsako tiesiog ir pa-prastai: „Ir mirtis nebus nugalė-ta,“ pas Skėmą tampa žvėrišku siaubo klyksmu. Taip klykia ve-dama sušaudyti moteris Pabudi-me, taip „Saulėtų dienų“ Marty-nukas rėkia prieš gaiduko spus-telėjimą, taip ir Baltoj drobulėj klykia Garša beprotybės — vie-nos iš mirties formų — skliautui susiglaudžiant virš jo galvos.

Visuose Skėmos veikaluose mir-tis palydi esminius žmogaus per-gyvenimus. Pavyzdžiui, Pabudi-me mirtimi yra matuojama mei-lė. Meilės trikampyje tarp Kazio, Elenos ir Pijaus pastarasis, kuris praeity visuomet prieš Kazį pra-laimėdavo, dabar, tapęs Sovietų valdžios atstovu-tardytoju, tikisi išsigijęs nenugalima ginkla, bū-tent, absoliučiai objektyvia, mi-lijonus žmonių valdančią filoso-fiją (o be to ir ginkluotą jėgą). Pijaus silpnybė, tačiau, yra mei-lė. Jis tebemyli ir Eleną ir savo konkurentą Kazį, dar nuo senų laikų. Mylėdamas ir kankindamas juos abu enkavedistų rūsy, Pijus jų pačių agonijos nebepa-kelia ir užmuša Kazį iš pasigai-lėjimo. Tuo pačiu sugrįva ir jo tikėjimas ir jėga. Pijus lieka žmo-gus mylintis ir bejėgis, kaip ir mes visi.

Baltoj drobulėj Antanas Garš-va nuolatos svyruoja tarp žėrin-čio poetiško pakilimo ir juodu dvasios suture, ateinančių pas jį beprotybės pavidale, per tėviškės ir vaikystės prisiminimus, per meilę, per mirties apmąstymus. Garša iš paskutiniųjų stengiasi išlaikyti tas žmogiškas vertybes, kurias paveldėjo iš namų, bet jos viena po kitos nuskesta svetimojo didmiesčio užesy. Šiaurėjantiems sveikos sąmonės rate, Garša su-pranta, kad net ir namuose jis buvo priklodėlis, bent tiek, kiek jis buvo poetas, ir kad dabar jo ištikimybė poetinei tiesai tik sku-bina jo pražūti, versdama jį tap-ti vis daugiau ir daugiau vieni-šu ir svetimu bedvasėj aplinkoj.

Nuotrauka Algirdo Grigaitio

Iš „Donelaičio kapo“

KAZYS BRADŪNAS

Prie stebuklingojo medžio

Visi čia esame iš grumsto ir iš dvasios, Visų vienoda pabaigos dalis... Bet aš renku dar tavo pabertąsias Lietuviškojo žodžio uogeles.

Prinokusias ant stebuklingo medžio Nulaužyti, nuplėsyti šakų. Aš net girdžiu žvangėjimą rėdžių, Jaučiu net kirvį prie šaknų.

Matau, kaip ūgiai jau ledu apšala — Kada saulėlė vėl atkopsdama pašvies? Argi nebūtume iš grumsto, dvasios ir metalo, Kurio dar nesulydė nieks?

Ir klausimas po klausimo didėja — Vos bepasielkia, vos neša, Iškeldamas, kaip vėliava prieš vėją, Kas mirtina, bet amžina graži.

Paskutiniojo teisė

Atėjau gentin paskutinis — Paguldė mane prie slenkščio, Tol, nuo ugnies.

Paskutinis gentin atėjau — Sėdžiu toli nuo krakštančio Su pieno dubenėliu.

Gent' n atėjau paskutinis, Bet kai, motinai mirštant, Atidaromos durys — Man reik'a eit pirma jos Į naktį su žarija...

Tuo būdu Skėma sujungia tremties ir kūrybos savokos besa-lyginiam susitikimui su mirtimi. Ta prasme ir reikia suvokti Skė-mos kadaise išreikštą mintį, kad „mirties momentas yra reikšmin-giausia tikrovė.“

Kostas Ostrauskas

Visiškai priešingai išeina pas Kostą Ostrauską. Jo scenos veika-

Kostas Ostrauskas

Henrikas Radauskas

luose mirties momentas yra ne reikšmingiausia, o labiausiai ab-surdiška tikrovė. Nežiūrint to, ji-sai yra ir vienintelė absoliuti tik-rovė, nes visos kitos tikrovės iš-nyksta kartu su kiekvieno iš mū-sų, kaip individo, sąmonės už-gesimu. Mirtis, žinoma, yra natū-rali ir logiška visų gyvų organiz-mų galutinė funkcija, bet jinau tampa absurdiška sąsąjyje su mūsų viltim, kad esame kažkas daugiau, negu tik organizmai, taigi sąsąjyje su amžinybės ilge-siu. Mirtis yra absurdiška dar ir todėl, kad joks individas negali

suvokti savo paties nebuvimo.

Taigi, mirties absurdas ir abso-liutumas sudaro Ostrausko dra-mos centrinę temą. Scenos veika-las yra iš esmės dialogas, ne tik vieno veikėjo su kitu, bet ir tarp autoriaus ir jo pagrindinės idė-jos. Kadangi joks racionalus dia-logas neįmanomas tarp mūsų ir to, ko mes negalime įsivaizduoti, Ostrausko teatras turi neišven-giamai pasidaryti absurdo teat-ru. Arba, kitaip išsireiškus, Os-trauskas norėjo kurti dramą, ku-ri spėtų absurdo problemą gry-niausioj jos formoj, ir todėl jis pasirinko mirtį, o ne gyvenimą, kuris gi mus aprūpina tikrai kvailystėmis.

Pirmasis Ostrausko veikalas, Pypkė, vaizduoja gyvenimą už mirties ribų, ne kaip dangų ar ba pragarą, bet kaip pūvančią ar mintį lavono smegenyse. Tas nu-mirėlis, pavadintas A., užlipa ant scenos, kad atkurtų žiūrovams paskutinę savo gyvenimo dieną, kada jis buvo užmuštas kito žmo-gaus, Z., už tai, kad A. atsisakė parduoti Z. pypkė. Pati ta pypkė yra trečiasis veikėjas, moteris, ar ba greičiau sudvasinta moteriška būtis, atėjusi scenon iš metafizi-nės dimensijos, kurios nežino jo-kie prietariai ar tikėjimai, ir kurią autorius pats sukūrė grynai sce-nos reikalams. Toj pypkėj turėtų būti užslėptas deimantas — sim-bolis amžinybės ilgesio. Deja, vei-ka lo eigoj paaiškėja, kad deiman-to ten nėra, ir užtat mūsų ne-mirtingumo viltis išsiskaido su pypkės dūmais. Išeina taip, kad visos amžinos žmogaus vertybės yra gryna iliuzija. Todėl, prieš pradėdami stebėti žmogaus didy-be, mes turim prileisti mintį, kad vienintelis tikras žmogaus žino-jimas yra mirties, taigi absurdo ir siaubo žinojimas. Visa kita ga-li būti tikta apsigavimas. Menas, mokslas, religija, idėjos — visa tai gali tik būti pašaliniai daly-kai, sudėtyti mūsų baimės pilnoj vaizduotėj taip, kad iš jų galima būtų išskaityti nemirtingumo vil-tį.

Šita mintis ypatingai pabrėžia-ma veikalė Duobkasiai. Ten ma-tom du žmones, iki kaklo užkas-tus jų pačių kapuose, kai tuo tar-pu mirtis — ir vėl moters pavi-dale — rodo į juos pirštu ir ci-tuoja iš Sekspyro Hamleto: „What a piece of work is man! How noble in reason! How in-finite in faculty! In form and moving how exptress and admira-ble!“ Tarp Pypkės ir Duobkasių yra vienas esminis skirtumas: Duobkasiuose nėra vilties. Nie-kas ten neišsko užslėpto deiman-to. Tiesa, vienas iš duobkasių, kadaise buvęs aktorius, įsivaiz-duoja, kad jis gali naudoti di-džiojo genijaus Sekspyro, sukurta meną kaip ginklą apsiginti nuo mirties. Vietoj savo paties žodžių, jis nuolatos kartoja eilutes iš Hamleto, lyg to veikalo nemir-tingumas galėtų kaip nors pa-naikinti patį mirties faktą. Savai me aišku, kad, taip besislapstya-mas už svetimų žodžių, jis pasi-daro tikta juokingas, nes yra gi žemėje pūvanti Yorick'o kauko-lė — kadaise buvusio karaliaus juokdario.

Antrasis duobkasy visai nema-no, kad gali būti vertybių stipres-nių už mirtį. Jis žmogus visai ne-civilizuotas, o tik paprastas arto-jas, knisėsis po žemę, sėjes jon grūdą, kad augtu gyvi daiktai. Jis tačiau supranta, kad jo paties žemėn užkastas kūnas neturi sa-vy nemirtingumo sėklos. Jisai da-ro vienintelį žmogų įmanomą dalyką — protesto ženklau spiau-na mirčiai tiesiai veidan. Po to, žinoma, ir jį pati praryja kapi-nių žemė.

Henrikas Radauskas

Henriko Radausko poezijoj ir-gi rasime šios nenugalimos dra-sos —tenai irgi žmogaus veidas žiūri nekrūptelėjęs mirčiai tiesiai į akis. Bet Radausko atveju sun-ku kalbėti apie neviltį, nes jis ne-tiek žiūri į mirtį, kiek kiaurai per mirties uždangą, ne pranašo aki-mis, ieškančiomis už jos naujų pasaulių, bet akimis poeto, ku-riam ir gyvenimas ir mirtis tam-pa permatomais, nes jis į juos žiūri ne kaip į substancijas, bet

(Nukelta į 4 psl.)

Šilkinės stygos ir pragaras širdyje

Dainininką Joną Butėną prisiminus

BALYS CHOMSKIS

Jau buvo aišku, kad ilgame-tis Kauno konservatorijos daina-vimo mokytojas, italas Marini, bus atleistas. Aš buvau įsikales, jog geriausias Marini sostui paveldėti yra Jonas Butėnas, šven-tai tikėdamas, kad iš to itališ-ko žemaičio galima daug voka-linio prakaito išspausi, kad jis gali dar pasitarnauti dainavimo kultūrai, o ir jam pačiam tai ga-li būti paskutinė progė tapti ver-tingu žmogumi.

Dar anksčiau, sutikęs pas N. Martinonį direktorių J. Gruodį, pradėjau ruošti Butėnui dirvą. Tą vakarą Martinonio žmona, sapnavusi nuo mergystės laikų tapti dainininke, daug dainavo. Ir po kiekvienos dainos vis labiau aiškėjo, kodėl jos sapnas nevir-to tikrove. Vakaro tema — dai-navimas, o aš, panašiai kaip da-bar mes matome televizijoje, vis pokalbin įterpdavau ir reklamą.

Bet kitą kartą pasibeldžiau tie-siog į direktoriaus kabineto du-ris.

Tuo laiku Butėno operinė žvaigždė aiškiai temo. Itališkas baritonas, priėmęs Žaliakalnio pilietybę, krito kaip nuo aukšto kalno vis žemyn ir žemyn. Jis dainuoja operoje jau labai retai. Turi daug laiko, geria ir kažko ieško. Ne staiga, labai pamažu jis pradeda atkasti sau naują ta-lentą, retą talentą — dainavi-mo mokytoją, kur, laikui bėgant, išvysto aiškia, natūralią daina-vimo mokyklos sistemą.

Direktoriaus kambaryje eina svarstymai, diskusijos. Vis į vir-šų iškyla, kaip meškerės plūdė, Butėno įvairūs skandalai, sie-kiantys net prancūzų ambasadą. Pokalbis užsitiesė gerą valandą, po kurios direktoriaus pavaduo-tojas J. Bendorius suvedė visus duomenis šaltai į vieno žodžio formulę: girtuoklis. Nel!

— Tai tokį diplomą išdavė man šis plunksnagraužis! Sakyk, ar tu taip manai? — rėkė su-spaudęs boksinių kumščius, mano trubadūras.

Taip ir ne. Mano teta, poe-tiškos natūros moteris, vyrui mirus, norėjo išsikelti iš Kau-no ir apsigyventi kur nors pro-vincijoje. Jos jaunystės draugė, gyvenanti Raudondvaryje, kalbi-no ją persikelti į tą žilos senovės ir ainių istorinį pilikampį. Graži gamta, nuostabi tylą Ne-vežio pakrantėse, pigus pragyve-nimas, o svarbiausia: niekas ne-

miršta Raudondvaryje. Ir ji ne-melavo. Tiesa, visi mes žinome, kad visur serga ir miršta žmo-nės, liga prispausdavo ir Raudon-dvaryje, bet raudondvariškiai mirdavo tik Kauno miesto ligo-ninėje.

Butėnai, tu gerk ir mylėk Rau-dondvary, o Kaune būk šventas ir blaivus. Butėnas nuleido gal-vą ir garsiai supunkštė.

Man buvo gaila jo. Gaila, kad Dievo duota dovana buvo atmes-ta. Gaila, kad moralinis buku-mas pražudė ne vieną talentą Lietuvai. O vis tiek, nors po ket-verių metų, Butėnas įkėlė savo pilnapadį į konservatoriją pačiu blogiausiu karo metu. Daug apie šį laikotarpį nežinau, žinau tik, kad jo klasėje mokėsi V. Adam-kavičius, pusiau dramatinis teno-ras, vėliau po karo tapęs žymiuo-ju Lietuvos tenoru. Šiandien, kai atidžiai jo plokštes studijuojau, nekyla abejonės: jis dainuoja ant Butėno pastatytų pamatų.

Jonas Butėnas — sklidina prieš-taravimų asmenybė: meninin-kas ir dilitantas, geraširdis ir grubus, drąsus ir bailys. Visos ge-ros ir tamsios savybės kirtosi kaip dvi priešingos srovės jo sieloje. Dualizmas kankino jį net daina-vimo profesijoje: puikiai girdėjo žmogaus balsą ir taikliai nuspręs-davo jo kokybę, bet instrumento garso dažnai jis nepagaudavo.

Pirmą kartą Butėną sutikau vegetarų valgykloje, kur po kiek-vieno operos ar dramos spektaklio užleidavau pratesti vakaro iš-pūdžius. Įeina Butėnas, sėdasi prie mano stalo, lyg mes būtu-mėm seni pažįstami, ir garsiai

rėkia: "Kubertavičius — tai vy-ras — tai talentas. Jeigu aš tu-rėčiau tokį talentą, nuversčiau prezidentą Smetoną". Ir pats bai-liai apsižvalgė aplinkui. Žinoma, iš matymo jį pažinojau ir bu-vau girdėjęs apie jį daug legen-dų. Si Butėno literatūrinė frazė man tuomet pakvipo pakvaiši-mėliu. Vėliau gi, jį daugiau pa-žinus, supratau, kad tai yra jo sielos akordas: gerį panaudoti blogiui.

Nuo to vakaro Butėnas pra-dėjo mane lankyti beveik kas sa-vaite, o kartais vėl nesirodyda-vo mėnesiais. Iš pradžių laika-u si nuo jo atokiai, nes jis man neatrodė patrauklus žmogus nei švara, nei kalba. Butėnas buvo per jautrus vyras, kad šito būtų nepastebėjęs. "Nebijok, aš tau gėdos nepadarysiu", ir ištraukęs apglamžytą lapą padavė man. Skaitau: nevašink manęs šnap-su, neskolink pinigų ir gatvėje, mane pamatęs, praeik pro šalį. Parašas.

Per trejų metų bičiulystę pa-žinau Butėno suskaldytą asmeny-bę, mačiau jo širdyje pragara, girdėjau jį kaip gerą vokalistą ir silpną muzikantą. Šviesiausia ir laimingiausia jo biografijos da-lis yra Italija ir pirmieji metai Kauno operoje. Palikęs Amerikos anglių kasyklų urvus, apie 31 metų vyras studijuoja dainavi-mą Milane, Romoje. Įdomus da-lykas, žinant Butėno muzikali-nius trūkumus, jis greitai laiku pasisavina itališkos dainavimo mokyklos techniką. Kai dauge-liui sunkiai sekasi pasiekti reik-iamos balso viršūnės, tai Butė-

Jonas Butėnas

no balsas išiveržia į tenoro "ka-ralystę" aukštąja b. Iš angliaka-sio Butėnas tampa lieknų, itališ-ku baritonu. Be to, jis išmoka nemažai operų italų kalba, iš kurių geriausiai — Rigoletto ir Pajacai. I Kauną (1928) atvyks-ta pačiu laiku. Tada, galima sa-kyti, buvo vienas baritono stu-lpas — Antanas Sodeika. Sunkiai gauna Butėnas leidimą dainuo-ti čia italų kalba. Pirmieji jo ope-ras spektakliai, kaip Rigoletto, Pajacai, nežūrint vaidybinių trū-kumų, publikos buvo sutikti kaip didelė naujiena, ypač tose vieto-se, kur, kaip Pajacų prologe, dai-nininkas ima ad libitum retai ba-ritonų pasiekiamą aukštąją gai-dyką. Butėnas pasidaro vakaro di-dvyriu.

Tuo laiku opera persiorgani-zuoja, pakviesdama dirigentą M. Bukšą, režisierių T. Pavlovskį, dailininką M. Dobužinskį, ku-rių dėka Kauno opera žengia į savo klestėjimo laikotarpį. Ypa-tingai kultivuojama jos muzika, scenos technika, artistiškas. Jei ne visi buvo geri dainininkai, jie visi buvo geri aktoriai. Butė-nas liko sceniškai nepajudinamas, o perėjęs iš italų kalbos į lietuvių, nustojo savo magikos.

Solistui pradėjo nesisekti, o kartais, po gero nugėrimo, balse atsiradavo "drebūčiai". Be to, operos chore jau augo gražiabal-sis, gabus vyras, baritonas Juo-zas Mažeika.

Kartą po vieno nepasisekusio jam operos spektaklio į trečią dieną įeina pas mane Butėnas. Veidas pageltes, visos sūsmukės, akių spalva neįžiūrima. Ilgai ty-lėjo. Nieko neklausinėju, lau-

A. ABALL ROOFING CO.

Išleista prieš 49 metus
Dengiamie vių rūšių stogus. Talsu-me arba dedame naujus kaminius, ri-nus, putekamuosius vamzdičius. Dėso-me iš lauko. Talsome mirė "tuck-pointing". Pilnai apsidraudę. Visas darbas garantuojamas.
LA 1-6047 arba PO 2-8778

Apskaiciavimai nemokamai
Skambinkite bet kurioj laikui

BANGA

TV, Radio, Stereo, Spalvotom tele-vizijom antenos. Pard. ir taisymas.
2649 W. 63rd St., Tel. 434-0421
Vakarais skambinti WA 5-3607
P. Rudėnas K. Šimulis

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos.
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampas 58th Street
Telefonas — Prospect 8-9533

MOVING

J. NAUJOKAITIS
Apraustas perkraustymas
Ilgų metų patirtimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

kiau, kol pats pradės kalbėti. Ir pradėjo tokiu ražiniu balsu:

— Aš nekenčiu savęs. Turiu žmogaus galvą, gal būt, ir širdį, o kūną esu paveldėjęs iš gori-los, kurį niekad nesukultūriniau. Žiūrėk, esu pilnapadis, liemu— ilgas, kojos trumpos, o rankos, kur dėti jas; kai iškeliau savo plaš-taką aukštyn, uždengiu savo par-tnerio veidą nuo publikos. Visi manęs bijo, visi dėl manęs dre-ba: užmiršiu tekstą, laikui neįs-tosiu, sugadinsiu duetą ir t.t. Grį-žęs namo, neturiu kur dėtis. Jau-čiuos kaip motina, pagimdžiusi negyvą kūdikį. O nelabasis kuž-da į ausį — nusižudyk! Oi ne, ne — rėkiu visu balsu, Butėnai, nei! Imk vaistų, vaistų!

Taip jis gėrė svaigalus, kaip vaistus, vienas, pasislėpęs. Ir kar-tais, paėmęs per didelę dozę, nu-sirisdavo nuo Žaliakalnio į Lai-svės alėją, ir prasidėdavo teatras. Žiūrėk įkibus kokiam vyrui į krū-tinę, iškolios moterį, apspiaudys žydą, ir pats gaus mušti.

Laikui bėgant, jis vėl grįžda-vo į normalų gyvenimą, atsineš-davo gaidų, mokėsi naujas par-tijas. Dar labiau jis pagyvėjo, kai pradėjo domėtis dainavimo peda-gogika. Čia aš pamačiau jo didė-lį talentą. Atrodė, kad jis yra be-klausos, bet balsui jis turėjo ne-paprastą klausą. Ypatingai jo fo-kusas buvo pereinamoje gaidose, nuo kurių priklausė visos viršū-nių kelias. Daug metų girdžiu dainuojančius Barą, Vaznelį, ta-čiau niekad neteko pastebėti, kad jiems (Butėno mokiniams) aukštoji nata kur nors išlįstų arba nešvariai skambėtų. Taipgi prisiminus Moniką Kripkauskie-nę Rigoletto operoj, tenka pasa-kyti, kad ir ji dainavo butėniš-ka mokykla.

Vieno dalyko negalėjau pas Bu-tėną suprasti, tai jo pažiūros į moterį. Jo filosofija čia tokia: moteris yra visų blogybių šaltis. Tai nereiškia, kad jis būtų buvęs celebritatas. Amerikoje bu-vo vedęs ir persikyręs. Kaune jis išgyveno skandalingą meilės dra-

Ir jau čia — Amerikoje Jonas Butėnas (viduryje) su savo dainavimo studijos mokiniais Juozu Rondonu (kairėje) ir Jonu Vazneliu.

mą su prancūzų atstovybės sekre-tore. Ir po to jo gyvenime mai-žėsi laikinos sesutės, kurios fak-tiškai visas niekino. Moteris per-kiro ir mūsų draugystę.

Vieną vakarą grįžau iš choro repetitijos apie 10 val. namo, ati-dariau duris, jaučiu, jog kažkas guli prie sofos. Užiebes šviesa, randu Butėną. Sustingau. Kas dabar daryti? Noriu jį iškrapš-tyti. Pajudinu. O anas, pakėlęs savo kudlas, kad sirks žvėrišku balsu: "Tu, boba, eik lauk iš ma-no kambario!" Nebuvo išeities, užrakinau butį ir išėjau pas kai-myną prašyti nakvynės.

Kitą rytą įeinu savo kambarin, žiūriu — Butėnas, nepanašus į žmogų, sėdi ant sofos ir verkia, vis po nosia sau murmėdamas. "Nieksė, nieksė, ką padarei". Ap-sižvalges po kambarį, randu vis-ką tvarkoj "Pakelk piano dang-tį" sako man svecias... O gi pu-sė klaviatūros išdaūyta. Instru-mentas buvo naujas, tik prieš ke-lėtą metų pirktas pas J. Karvelį. "Aš nenorėjau, aš sapnavau", verkia Butėnas. "Stai, čia aš ma-čiau moterį, kuri tyčiojosi ir kei-kė mane. Aš jai išmačiau dantis. Neprašyk, nieko nežadėsiu, ži-nai, kad neatsilyginsiu. Duok du litus, išiesiu".

Sukrapščiau visus smulkiuosius, įpyliau į jo švarko kišenę. Išė-jo ir išėjo. Tai buvo 1938 me-tais, o susitikom vėl 1951 m. Chi-cagoje, dainavimo studijoje, jam pačiam prašant.

Paskutinį kartą mačiau jį stu-debaker teatre. Mūsų skė opera ten statė Tosca. Pamačiau jį, klaidžiojantį minioj, priėjęs, klau-siu, ar jis mane pažįsta. Butė-nas į tai nieko neatsakydamas, išikibo rankomis į mano pečius ir tarė: "Stasys man atsuntė bi-lietą, o aš bilietą pardaviau". A-šaros liejosi per jo vaškinį vei-dą. Man buvo aišku, kad Butė-nas galutinai yra save pralaimė-jęs. Tą vakarą scenoje dainavo jo geriausi mokiniai: Baras ir Vaznelis.

Prieš praėjusių metų Kalėdas Sofija Adomaitienė ir Prudenci-ja Bičkienė ieškojo Butėno, no-rėdamos pasveikinti jį su šven-tėmis ir šiuo tuo pradiuginti ligo-nį. Po ilgo ieškojimo nuo li-goninės iki prieglaudos, pagaliau rado pas graborių paskutinį do-kumentą: Jonas Butėnas, gimęs 1891 m. kovo mėn. 27 d. Lietu-voje, mirė 1968 m. lapkričio mėn. 28 d.

MIRTIS TREMTYJE: TEMA IR VARIACIJOS

(Atkelta iš 3 pusl.)

kaip į tam tikrą jėgų santykiavi-mą, tarnaujanti jo menui. Mir-tis pas Radauską turi užimti kuk-liai savo vietą kaip kitų meno priemonių visuotinė jo poezijos struktūra.

Užtat mirtį galima traktuoti kaip matomą ir apčiuopiamą da-lyką, susidedantį iš masės, gar-sų, spalvų, tobulojo gyvenimo imi-tacijoj. Eilėrašty "Sekmadienis", pavyzdžiui, šešėliai ir neegzistuo-jantys daiktai susiburia į idilišką žanro paveikslą, išskyrus tik pas-kutinę eilutę:

Prieš dvidešimt metų mirusiam
[kambari]
Senės šetšėlis žiovauja, suka
[tuščią]
Kavos malūnėlį, laikrodįs rodo
[sekmadienį],
Gegutė nutilo, svečių nudūrė
[smuklė].

Susidaro įspūdis, kad gyvenimas žiūri į mirtį, kaip į veidrodį (ar-ba atvirkščiai). Nebelieka tokio galutinio įvykio, kaip numirimas. Mirė daiktai tebegyvena, o gyvie-ji seniai jau numirė.

Kituose eilėraščiuose mirtis ir gyvenimas susilieja į vieną, kaž-kur vidurkely esantį tašką. Kada-turikimės amžinybės, įsivaizduoja-

me savo pačių besitiesiančią, nuo-laiko išlaisvintą samonę. Tą vil-tį Radauskas savo eilėraštyje "Lo-tofagus šalis" pavaizduoja kaip neišsakomą siaubą. Keliautojai, nuvykę Lotofagu šalin, valgo lo-toso vaisius, užmiršta tėvyne, pa-sensta ir atsigula numirti, bet am-žinai negali.

Lotofagai išneša juos iš lotoso girių ir paguldo mirstančius saulėj, ir jie vos girdimai rė-kia, bado ir troškulio draskomi, ir niekad nemiršta (saulė nie-kad nesileidžia Lotofagu kraš-tė, ir ten niekas neskaičiuoja laiko).

Kitam eilėrašty, "Filida ir Flo-ra" dvi mergaitės jųros dugne "akim kaip polipai / slidžiom ir saldžiom nuskendusios stovi ir šypso", ir vilioja į savo guolį nu-skendusius jūrininkus. Tas guolis gi išklotas "rausvais embrionais, jų buvusiu meiliu negalinčiais gimti paminklais." "Toksai su-spenduotas gimimas, embrioniš-ka amžinybė, kiek primena paties menininko agoniją, istriguo-sio pusiauakelį, kada jo ieškomas žodis jau nustoja priklausyti kas-dienei kalbai, bet dar netapo po-eišku vaizdu. Tuo būdu pats me-nas gali įgyti savybes tiek amž-i-nybės, tiek ir mirties. Ir menas ir mirtis palieka panašius pėdsakus — bent jau mene.

gyvenimo paviršiuje. Abu gyveni-mą keičia, transformuoja pana-šiu būdu, nes kiekvienas pasikei-timas yra tam tikra prasme katas trofa, mirtis to, kas buvo. Menas užtat Radauskui yra kaip jėga, einanti kiauurai per gyvenimo au-dinį, jį plėšianti ir keičianti, ly-giai kaip ir mirtis, kad keičia eilėrašty "Mirties angelas":

Jisai ateina per granito kiemą.
Juoduos sparnuos pražilę
[plunksnos žiba].
Paglosto medį, vandenį ir katę,
Į dieną kaip į veidrodį pažiūri.

Ir kalnas dreba, nors nutilo
[vėjas],
Ir katinas nuo slenkščio puola
[orą]
Kaip pelė. Medžio kraujas ima
[stingti].
Diena dėmėm rudoj žolėj
[pabyra].

Galutinę išvadą, kažkaip su-sidaro įspūdis ne beviltiško, bet beatodairiškos drąsos. Žiūrėti į mirties faktą, jį analizuoti me-no duotais įrankiais, niekad ne-apsigaudinėti, priversti net mirti tarnauti menui — visa tai iškelia žmogų virš jo paties nebebuvi-mo, išvaduoja jį iš jo mirtingos prigimties absurdo. Mirties galu-tinis nereikšmingumas, gal būt, yra vienintelė įmanoma amžiny-bės — bent jau mene.

Kurkite geresnę ateitį

Išjunkite į CHICAGO TAUPYMO BENROVĖS Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkite Jums tinkamiausią Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pa-gal dabar taupymo knygėse mokamus 4 3/4%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo atečiai.

STAI MĖNESINĖ TAUPYMO LENTELE:

MĖNESINĖS SĄTAUPOS		MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELE										
2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.	12 YRS.	14 YRS.	16 YRS.	18 YRS.	20 YRS.			
\$10.00	\$252.13	\$524.08	\$833.30	\$1,167.46	\$1,534.51	\$1,937.70	\$2,380.57	\$2,867.04	\$3,401.40	\$3,988.36		
20.00	504.26	1,058.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02	3,875.39	4,761.14	5,734.08	6,802.80	7,976.72		
30.00	756.39	1,587.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53	5,813.09	7,141.71	8,601.12	10,204.20	11,965.08		
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,689.82	6,138.04	7,750.78	9,522.28	11,468.16	13,605.60	15,953.43		
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55	9,688.48	11,902.85	14,335.21	17,007.00	19,941.79		
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06	11,626.17	14,283.42	17,202.25	20,408.40	23,930.15		
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57	13,563.87	16,663.99	20,069.29	23,809.80	27,918.51		
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08	15,501.56	19,044.58	22,936.33	27,211.19	31,906.87		
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59	17,439.26	21,425.13	25,803.37	30,612.59	35,895.23		
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09	19,376.95	23,805.70	28,670.41	34,013.99	39,883.59		

TURTAS SIEKIA VIRŠ \$90,000,000.00

JOHN PAKEL, President

5 1/4% Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūka-tantinėmis. Mažiausiai turi būti \$8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.

4 3/4% Ant visų knygelių sąskaitų

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our spec'l money order checks. No service charge to members
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.
6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS:

Pirmad. .... 12:00 P.M. - 8:00 P.M.
Antradi. .... 9:00 A.M. - 4:00 P.M.
Trečiadi. .... Uždaryta visa d.
Ketvirtadi. .... 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Penktadi. .... 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Šeštadi. .... 9:00 A.M. - 12:30 P.M.

Nepagrįsti nuogastavimai

J. Zilevičius savo recenzijoje "Stepo Sodeikos kūrybos paminklinis leidinys" ("Draugo" kultūrinis priedas, 1969 m. sausio 4) pastebi, jog "chorų ir solistų gaidos sugrupuotos instrumentali-niame būde, o ne specialiam, vo-kaliniam kūriniam įprastu skie-meniniu gaidų grupavimu. Tai labai ap sunkins chorvedžiams darbą, kol jie susigaudys skiemė-nų paskirstymuos po gaidomis. Norėdami akių negadinti ir lai-ko negaišinti, chorvedžiai turės rinkinyje gaidas sugrupuoti įpras-tinai vokalinio būdu, arba tie-siog persirašyti. Gal kai kas dėl šios priežasties ir visai atsisakys-ką nors iš rinkinio naudoti. O-tai jau būtų bendras nuostolis mūšų muzikiniame gyvenime".

Idomu, kad neseniai išėjęs pa-ties recenzento redaguotas P. Ma-tekūno dainorėlių vaikams "Ten-gintarėliai" (ALRK Vargoninini-kų bei muzikų s-gos leidinys, 19-68) yra įgraviruotas naujuoju, kurį recenzentas vadina instru-mentaliniu būdu. Kadangi šių abiejų leidinių gaidų paruošimas spaudai buvo man patikėtas, to-dėl jaučiu pareigą šiose skiltyse atsakyti į recenzento niekuo ne-pagrįstus nuogastavimus.

Pirmiausia, kad skaitytojams būtų lengviau atskirti senąjį vo-kalinės muzikos rašybos būdą nuo naujojo, pateikiu pavyzdį, kur ta pati melodija įgraviruota dvejopai.

Šios škotų dainos melodija ir žo-džiai paimti iš "The Oxford Con-cise Dictionary of Music" (Ox-ford University Press, London, 1952), kur ji įgraviruota vien naujuoju būdu.

Muzikologai bei muzikos peda-gogai jau seniai svarstė vokalinės muzikos rašybos patobulinimo

galimybes, kol pagaliau priėjo la-bai logiškos ir paprastos išva-dos: vokalinės ir instrumentali-nės muzikos rašybą suvienodinti, vartojant tik instrumentalinį būdą. Esmėje niekas nepasikeitė, nes paliko tos pačios sveikosios, pusinės, ketvirtinės, aštuntinės ir t. t. gaidos. Tačiau buvo elimi-nuotas gaidų su vėliavėlėmis pa-drikas vartojimas. Tas žymiai pa-lengvino vokalistams skaityti gai-das. 1961 m. Schirmer leidyklos išleistoje knygoje "Modern Mu-sic Notation" jau konkrečiai sa-kiama: "In vocal part notation (in scores and individual parts) flags are no longer used exclusi-vely, as they were formerly; the values expressed by beams".

Naujasis vokalinės muzikos rašybos-įgraviravimo būdas daugelio pasaulio leidyklų jau dešimt-mečiais vartojamas ir ilgainiui neabejotinai taps visuotini pri-pažintu. Paminėsiu kelis iš dau-gelio leidinių, kuriuose vokalinė muzika mano paties įgraviruota naujuoju būdu: Design for Un-derstanding Music (Summy - Birchard), Discovering Music Together (Follet), Music and En-lish Literature (Scott - Fores-man), Literature of Other Lands (Harper and Row), We Praise

senasis būdas

naujasis būdas

Thee, O God (Shawnee Press).

Senuoju būdu parašyti techniš-kai sunkūs vokaliniai kūriniai, kur puslapiai išmarginti pvz. 16-nių ir 32-jų su klaidinančiomis ir juokingomis vėliavėlėmis gai-domis, vokalistams tikrai yra su-nkiausiai išbrendamas raistas. Ta-čiau, kai smulkesnės ritminės vertės dvi, trys, keturios ir pan. gaidos sijomis jungiamos į grupes, tam pačiam vokalistui (kuris paprastai priminį muzikos pa-žinimą gauna prie fortepijono in-strumento) yra žymiai lengviau atskirti takto dalis, o tuo pačiu ir apvaldyti vieną pagrindinių mu-zikos mokslo sąrangoje elemen-tų-ritmą.

Kalbamoji gaidų rašybos evo-lucijos apraška recenzentui ne-turėtų būti nežinoma, nes buvo pakartotinai diskutuojama įvai-rių lietuviškų kūrinių išleidimo atvejais. Todėl būtų objektyviau, jeigu recenzentas, paneigdamas naująją rašybą, priešpastatytų ir senosios tariamus privalumus. Kategoriškas tvirtinimas, jog nau-jasis vokalinės muzikos rašybos būdas "labai ap sunkins chorve-džiams darbą", yra naivus ir kartu diskriminuojantis mūsų chorvedžius. Jų tarpe tikrai nesi-ras tokių molio Motiejų!

Baigiant norėčiau kiekvienam šiuo reikalu besidominčiam pa-tarti šionai pateiktą melodiją pasolfedžuoti ritmiškai ir po to

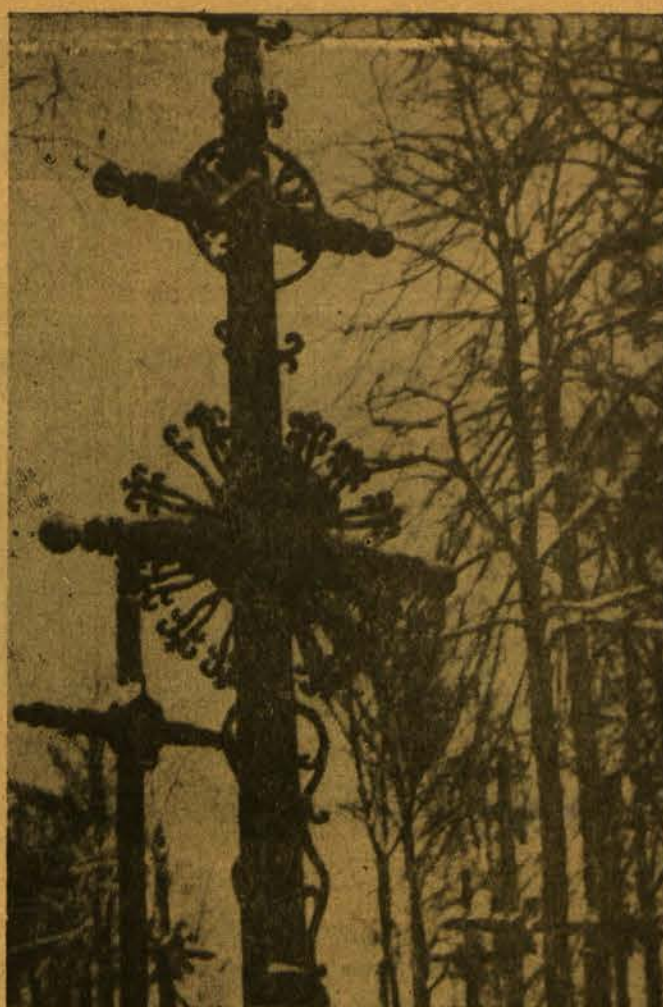
spresti, kuris būdas yra priimti-nesnis.

Aš asmeniškai esu tvirtai įsitiki-nęs naujojo vokalinės muzikos rašybos-įgraviravimo būdo pra-našumu, todėl pats jį praktikoje vartoju ir kitiems rekomenduoju.

Šia proga malonu paminėti, jog K. V. Banaičio operos "Jū-ratė ir Kastytis" leidėjai neuž-trenkė progresui durų ir opera pasirodys įgraviruota naujuoju būdu.

J. Zdanis

Skelbkites "Drauge".

Kryžiai senuose Lietuvos kapuose..

Rusijos meno turtų išpardavimas

Sovietų spauda kelia balsą, kad vis dar atsiranda iki šiol slapta laikytų meno vertybių, kurias naciai buvo išgabėję iš Sovietų Sąjungos ir kurios net ir dabar konfidencialiai parda-vinėjamos.

Tuos nusiskundimus pakarto-damas, rusų išeivių laikraštis "Novoje Ruskoje Slovo" savo sausio 2 d. numeryje primena, kad šioje srityje yra labai daug nusikaltusi pati Sovietų vyriausybė, kada savu laiku, beveik per 20 metų išpardavinėjo Er-mitažo muziejuje laikytus kūrinius, kunigaikščių dvarų biblio-tekas, knygų mylėtojų rinkinius, net turėtus originalius vertingus rankraščius. Tokių vertybių parduota už keletą mi-lijonų dolerių.

Dar netaip seniai spaudoje buvo paskelbta žinia, kaip So-vietų vyriausybė varžytinėse Londone pardavė brangius caro rezidencijos servizus. Kad leng-viau būtų parduoti, servizas bu-vo padalintas į kelias dalis. Pa-ryžiuje lapkričio mėnesio 18 d. buvo parduota 60 ikonų, kurias atgabeno Sovietų suorganizuo-tas Novokepsporto. New Yorke gruodžio 18 d. Benneto galeri-joje buvo išparduota to paties Sovietų Novokepsporto atgaben-tų 140 auksakalių kūrinių iš si-dabro ir kitų medžiagų, o ant-rą pusdienį buvo išparduota 106 ikonos, iš XVII-XIX šimtų. Ir dar 50 paveikslų ir skulptūrų, žinomų Sovietijos dailininkų.

Minėtos Bennet galerijos vi-ceprezidentas pasikabėjime su "Daily News" laikraščio kores-pondentu pareiškė, jog jam So-vietų pareigūnai pranešė, kad vienoje Maskvos cerkvėje yra sunėsta daugiau kaip tūkstantis ikonų. Jis gali iš jų parinkti, kas geriau tiks New Yorko rin-kai. Kai kurios ikonos varžyti-nėse buvo parduotos net už \$2,000.

J. Žvilb.

ARTESIAN Restoranas

2432 West 63rd Street, VĖL ATIDARYTAS.

Visa nauja ir gražu, kaip viduje taip ir iš lauko.

Kviečiame senus ir naujus draugus atsilankyti.

Telef. — 436-4622 arba 436-4623

KILTY'S

RESTORANAS ★ 4545 W. 95th St.

Telefonai GA 4-5800 ir BE 8-5585

Uždarytas laike pertvarkymo-pagražinimo. Yra at-daras tik grupėms, parengimams, vestuvėms, krikštynoms ir kitoms progoms.

Teiraukites nuo 11 val. ryto iki 11 val. vakaro.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252

DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

PASINAUDOK DABAR AUKŠTESNIAIS DIVIDENDAIS

4.75%

PER ANNUM ON REGULAR CURRENT RATE

5.25%

PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN.

DAUGIAU KAIP PUSĖ ŠIMTMETIO PATARNAVIMŲ VISAD MOKĖJOME DIVIDENDUS

VISAD ISMOKEJOM TAUPYTOJAMS PAGAL PAREIKALAVIMĄ

AUKSCIAUSI REZERVAI SANTAUPOMS

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASS'N

4071 Archer Ave., Chicago, Ill. 60632

LA 3-8248

Kas tik turi gerą skonį,

viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western. PR 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val. iki 6 val. vakaro SEKMADIENIAIS ATDARA NUO 12 IKI 5 POPIET.

WE PAY EARNINGS QUARTERLY ON PASSBOOK SAVINGS & SAVINGS CERTIFICATE

Earnings are paid March 31, June 30, September 30, and December 31

Compounding quarterly is an important advantage to you because it means higher earnings for you! Here are a few representative examples of how compounding quarterly would increase your earnings:

Rate Per Annum	Simple Interest Rate Resulting From Compounding Quarterly		
	1 Year	5 Years	10 Years
4 3/4%	4.83%	5.326%	6.035%
5 1/4%	5.35%	5.959%	6.84%

At 4 3/4% per annum, compounded quarterly, \$10,000 will increase to \$16,035.20 in 10 years and to \$20,067.12 in a little more than 14 years.

Other amounts would show proportionate growth. Quarterly compounding of earnings of 5 1/4% per annum will increase a \$10,000.00 account to \$16,849.95 in 10 years and to \$20,221.05 in 13 1/2 years.

5 1/4%
4 3/4%

Six month certificates that earn 5 1/4% per annum are issued in amounts of \$10,000, or more in multiples of \$1,000.

They are renewable. Earnings can be left to accumulate in the certificate account if you wish.

Standard Federal pays 4 3/4% per annum, current rate, on all regular pass-book accounts. You may open this type of account, add to it, or withdraw from it at any time in any amount.

SAVINGS IN BY THE 10TH OF ANY MONTH EARN FROM THE FIRST OF THAT MONTH.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago

4192 Archer Avenue, at Sacramento

Chicago, Illinois 60632 — VI 7-1140

OFFICE

HOURS: Mon. and Thurs. — 9 a.m. to 8 p.m.

Tues. and Fri. — 9 a.m. to 4 p.m.

Sat. — 9 a.m. to Noon. Wed. Closed.

Assets over \$135,000,000.00

Surplus and Reserves over \$11,000,000.00

(More than two times legal requirements)

Kultūrinė Kronika

● **"Laisvųjų Lietuvos" straipsnio konkurso vertinimo komisijon pakviesti:** Anatolijus Kairys (pirm.), Dalia Tallat - Kelpšaitė, kun. Povilas Dilys, Vytautas Germanas ir Regina Raslavičienė.

Konkursui parinkta lietuvių iš eivų visuomenei aktuali tema: "Tolerancija ir išsikimybė principams, kryžiuojantis pažūromis ir nuomonėmis". Premijos skiriamos suaugusiems ir jaunimui (iki 20 m. amžiaus). Konkurso terminas — vasario 1 d. (pašto antspaudu, data).

● **Kunigui, poetui ir pedagogui Kazimierui Žitkui 75 metai.** Lietuvoje vienoje prieglaudoje gyvenantis žymus poetas ir pedagogas, Kauno Arkibazilikos kapitulės kanaanininkas ir buvęs Kauno kunigų seminarijos rektorius Žitkus praėjusių metų gruodžio 17 dieną kukliai atšventė savo amžiaus 75 metų sukaktį. Kanauninkas Kazimieras Žitkus, gimęs 1893 metais Vabalninko parapijoje Biržų apskrityje, kunigu iššventintas 1919 metais, ilgus metus dėstė religiją įvairiose Lietuvos gimnazijose bei Kauno mokytojų seminarijoje. Būdamas geras pedagogas, Lietuvos mokyklom parūpino didelio pasisekimo susilaukusius tikybos vadovėlius "Tėve mūsų", "Sveika Marija", "Tikiau", "Mažąjį katekizmą" ir vaikams maldaknygę "Prie altoriaus". Poetijos srityje Vinco Storio slapyvardžiu išleido savo eilėraščių rinkinius "Asarėlės" ir "Dainų pasiklausius", taipgi daug rašė nepriklausomos Lietuvos spaudoje pedagogikos ir literatūros klausimais. Jis yra sukūręs ir ypatingai populiarią Lietuvos jaunimo dainą "Gražių dainelių daug girdėjau...".

● **Adomo Mickevičiaus akmenų Kaune legendos ir tikrovė.** Anot vilniškės "Tiesos" (gruodžio 20), praėjusių vasarą Kaune miręs Joakimas Čelkevičius, būdamas 106 metų amžiaus, jis prieš 50 metų padėjęs atrasti "Mickevičiaus akmenį", poeto minėtą "Konradą Valenrodą". Beveik 80 metų akmuo buvęs paslėptas ir daugumo pamirštas Čelkevičius numanęs, kur jį galima rasti, nes nepamiršęs

savo tėvo pasakojimų apie Mickevičių ir apie tą jo mėgtą akmenį bei apie jo paslėpimą. Mat, Čelkevičiaus tėvas tuo metu, kai Mickevičius buvo mokytojas Kaune (1820—23), buvęs vežikas ir ne kartą mokytoją Mickevičių važinėjęs. Keliolika metų vėliau (1839) tiesiant geležinkelį pro Kauną, Mickevičiaus mėgtam akmeniui buvę navaus tapti sunaudotam geležinkelio sankasoje. Kauniečiai darbininkai Mickevičiaus gerbėjai, ta akmenį paslėpė. Senasis Čelkevičius papasakojęs sūnui kur maždaug tas akmuo buvęs paslėptas.

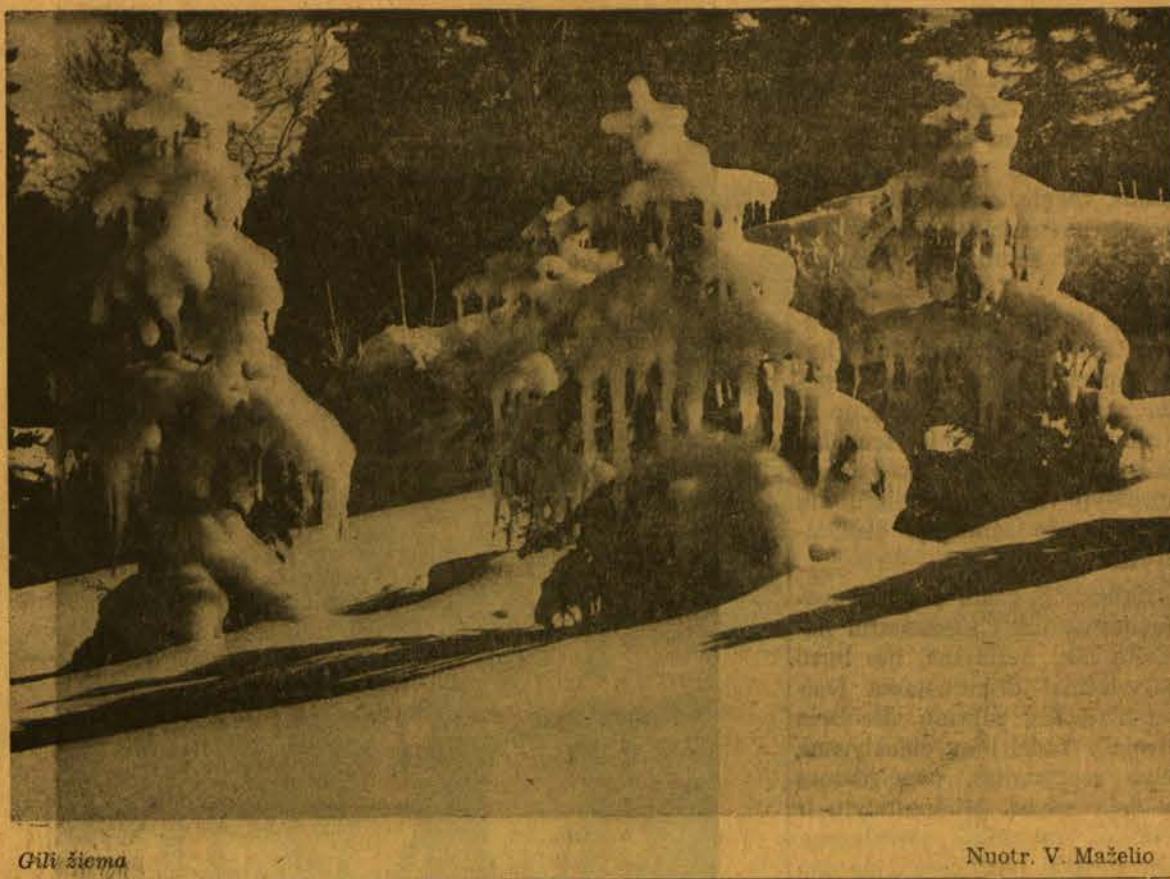
Siame pasakojime gali irgi būti "legendiški" elementai. Jei 1968 meta's miręs Čelkevičius buvo 106 metų amžiaus, tai jis turėjo būti gimęs ne anksčiau kaip 1862 metais. Tad, jei jo tėvas tikrai buvo buvęs vežikas Kaune apie 1823 metus, tai turėjo būti gimęs bent apie 1800 metus ar dar anksčiau, ir šio sūnaus susilaukdamas turėjo būti jau 60 metų amžiaus ar daugiau, o apie paslėptą akmenį sūnui galėjo papasakoti dar bent 10 metų vėliau. Nors ir įmanoma, bet ir gerokai abejotina...

Šiandien, tačiau, svarbesnis yra šis "Tiesos" palydijimas: "A. Mickevičiaus slėnyje, prie akmenų, pažymėto poeto inicialais ir data 1823 METAI, kukliai glaudžiasi baltų chrizantemų puokštė".

Tai nebe pirmas toks liudijimas, kad Lietuvoj šiais laikais neretai atsiranda gėlių puokščių prie tokių legendarinių praeities paminklėlių, kaip "Mickevičiaus akmuo", daugelio "Birute" vadinamoji Petrikaitės - Tuliene's metalo skulptūra Palangoj prie Birutės kalno (ties buvusiu "Lidurdu"), ar kitų panašios reikšmės vietų, prie kurių partija neorganizuoją iškilmingų vainiko uždėjimų. (E)

● **Dail. Jonui Januliui 80 metų.** Kaune, M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, prieš Kalėdas buvo atidaryta dailininko Jono Janulio kūrinių paroda, skirta jo 80 metų amžiaus sukakčiai paminėti.

Dailininkas J. Janulis, realistiškos krypties tapytojas ir por-

Gili žiema

Nuotr. V. Maželio

tretistas, buvo piešimo dėstytojas Kauno meno mokykloj nuo pat jos įsikūrimo 1923 metais. Sovietmetyje jam, tarp kita ko, esą tekę "su meile ir atsakomybe" padirbėti taip pat ir prie Lenino portreto bei prie "revoliucinė tematiką" ir "šių dienų žygdarbius" vaizduojančių paveikslų.

Jam yra pripažintas nusipelnusio meno veikėjo titulas, o 80-tojo gimtadienio išvakarėse, gruodžio 20, buvo pridėtas dar ir "prezidiumo garbės raštas". (E)

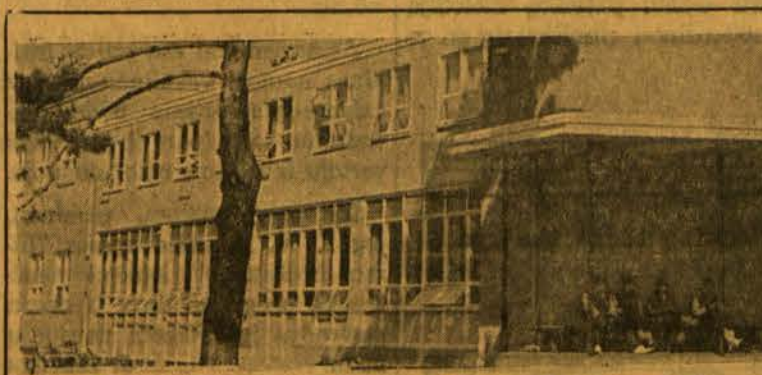
● **Lietuvos knygų bibliografija** jau kuris laikas ruošiama okupuotoje Lietuvoje. Jos I tomas šių metų pradžioje atiduotas spaudai. Apimsias laikotarpį nuo pirmosios liet. knygos pasirodymo 1547 m. ligi 1861. II tomas apims laikotarpį nuo 1862 ligi 1904 m. Sausio 7 d. įvykusiame bibliografų suvažiavime buvo pranešta, kad esanti paruošta spaudai 1932 - 1940 m. lietuviška periodika. Komunistinė spauda būsianti išleista atskiru leidiniu. Esanti ruošiama ir Lietuvoje išleistos lotyniškos knygos bibliografija.

● **Knyga apie 1968 m. ok. Lietuvos dailininkų tapybą** išleista šių metų pradžioje Vilniuje, 122 psl.

● **Rašytoja Aldona Kazanavičienė** (1892-1968) mirė pereinusių metų gruodžio 17 d. okupuotoje Lietuvoje. Velionė buvo gimusi 1892 m. Giržionėliuose. Jos tėvas Stanislovas Didžiulis buvo

"Aušros" bendradarbis ir aktorius 1905 m. įvykių dalyvis; motina Liudvika Didžiulienė — įžymio ano meto rašytoja, pasirašijusi žmonos slapyvardė. Velionė rašė eilėraščius, vaizdelius, motiną.

vaikams knygeles ir kt. Jau 1918 m. išspausdino "Musmires". Ligi 1967 m. buvo išleista apie 20 jos įvairios kūrybos rinkinių. Yra parašijusi atsiminimus apie savo motiną.

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA KENNEBUNKPORTE, MAINE,

SU VIŠOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išeinamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba. Savaitėje pamokų tiek pat, kiek anglų kalbos. Duodami kreditai. Veikia jaunimo organizacijos, puselejami sportai, duodama lietuviška gyvenimo pasaulėžiūra. Mokiniamis šviesti kviečiami liet. rašytojai, muzikai, solistai, dailininkai. Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas. Mokiniai gyvena bendrabuty. Atlyginimas visiems prieinamas. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį. Anksti registruokite mokinius 1969-1970 m. Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

LIETUVIAI TĖVAI, BRANGINKIT ŠIĄ GIMNAZIJĄ, KOL JI YRA. JOS ATEITIS JŪSŲ RANKOSE.

Informacijos ir registracijos reikalais rašykite:

Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

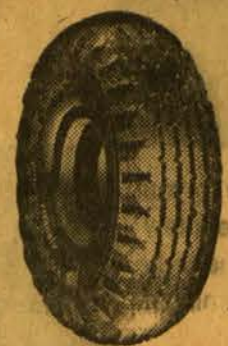
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels) Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. - 7 v. v., šešt. 7 v. r. - 3 v. p.p.
Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

Patikslinimas

Mano straipsnyje "Apie lituanistines bibliotekas" (sausio m. 4 d. nr-y), kur rašoma apie National Union Catalog, turėtų būti: "apie 16 milijonų kortelių" (ne 60 milijonų, kaip atspausdinta). Tos kortelės duoda žinių apie 10 milijonų knygų, išleistų prieš 1956 m. (kai kurioms knygoms yra daugiau negu viena kortelė), apie kurias pranešė per 700 JAV ir Kanados bibliotekų. Kai kurias knygas turi daugelis bibliotekų, o kai kurias vos viena kita. Lietuviškos knygos dažniausiai patenka į antrąją grupę — nedaugelis bibliotekų jas turi. Dr. B. Jonaitis

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

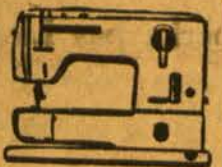

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

SIUVIMO Mašinos

- * ELNA
- * BERNINA
- * NECCHI
- * VIKING
- * PFAFF
- * SINGER

Šveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos ir kitų firmų.

Taisome, parduodame ir nuomojame priemonėmis kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal skonį kabinetuose. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestiuose.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 3/4% Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5% Mokamas už vienus metų taupymo ląkstus nuo išdavimo datos (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5 1/4% Mokamas už vienus metų taupymo ląkstus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PETRAS KAZANAUSKAS, President

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MOVING

Perkrausto beldus iš ači ir toli

A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629, Tel. EE 7-7083

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters —
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Visi su m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.

Valome,
ištepame,
suderiname,
Pakeičiame
(hoses) —
žarnas.

Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turime dalis maišelius ir visus prireikimus (daug) visų gamybų siurbliams.
Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby ir Royal bei kitų.

B. & B. DISTRIBUTING CO.

4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

ANY 8 OR 12 EXPOSURE Kodacolor Film

DEVELOPED & PRINTED
Jumbo Color Prints
Failures Credited
Guaranteed Excellent
Quality

\$1.48

Send this ad with film. Limit 1 roll per ad.
Offer expires July 1st, 1969
SKRUDLAND PHOTO
Dept. P. A.
Lake Geneva, Wis. 53147

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MIEGELIAMS

Daug sutaupysite pirkdami šia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogių planų sudedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų internavimas. Atidara pirmad ir antrąjį antrąjį 9 val.

314 West 23rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PROspect 6-8998

Apsimoka skelbtis DRAUGU, nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis. G. skelbimų kaina — 1000.00

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausią pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

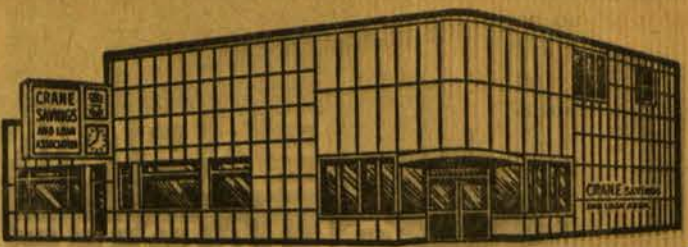
LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atidara pirmad ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atidara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimą apskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. .... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. .... 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

Mes mokame **5 1/4%** ant visų taupymo sertifikatu per annum

MINIMUM SUMA \$5,000.00

MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
FRANK ZOGAS
President

M. K. Čiurlionio lapas Rasų kapuose, Vilniuje, praėjusių metų vasarą. Nuotr. J. Kažemėko

Nauji leidiniai

• **TAUTOS PRAEITIS**, tomas II, knygos 3-4 (7-8) 1967 m. Istorijos ir gretimųjų sričių neperiodinis žurnalas. Leidžia Lietuvių istorijos draugija Chicagoje. Redaktorius J. Dainauskas, 4439 S. Talman Ave., Chicago, Ill. 60632. Administratorius A. Rūgūtė, 6547 S. Wash-tonaw Ave., Chicago, Ill. 60629. Prenumerata — vienas tomas (4 knygos) \$16.00; atskiros knygos kainą \$5.00. Lietuvių istorijos draugijos nariams 25% nuolaidos.

Laisvojo pasaulio lietuvių spau-doje pastaruoju metu pasirodė naujas istorijos ir gretimųjų sričių žurnalo „Tautos Praeitis“ dvigubas numeris, išspausdintas Romoje Grigaliaus Didžiojo katalikų universiteto spaustuveje.

Daugiau kaip 400 puslapių nau-jasis žurnalo numeris plačiai na-grinėja įvairius Lietuvos istoriją liečiančius klausimus. Daugiau sia vietos skirta Vilniaus Jėzuitų kolegijos istorijai. Šią temą nagri-nėja Sv. Petro bazilikos kanau-ninkas prelatas dr. Jonas Bičiūnas straipsnyje „Pirmosios Jė-zuitų kolegijos įsteigimas Vilniuje 1570 metais“ ir istorikas An-tanas Rukša straipsnyje „Vil-niaus Kolegijos ir Mokslo akade-mijos laisvųjų menų pamokų lentelės ir humanistinė Jėzuitų mokykla“. Abu straipsniai duoda daug dokumentinės medžiagos apie šios aukštosios jėzuitų mo-kyklos veiksmą ir įtaką anuome-tinės Lietuvos gyvenime.

Brazilijos lietuvių tarpe dir-bantis prof. kun. dr. Paulius Ra-gažinskas straipsnyje „Ignas Do-meika, kaip lietuvis ir mokslininkas“ iškelia 1801 m. Naugar-duko apskrityje gimusio lietuviu mokslininko Igno Domeikos reikšmę Lietuvai ir jo nuopelnus Santiago universitetui, Čilėje.

Lietuvos kariuomenės gene-rolas St. Dirmantas ilgame straipsnyje „Lietuvos kariuomenė po 1569 metų“ aiškina Lietuvos kariuomenės istoriją ir jos sava-ranikiškumą po Lietuvos — Len-kijos Liublino unijos.

„Tautos Praeities“ žurnalo kū-rėjas, lietuvis marijonas kunigas dr. Kazys Matulaitis šiame nu-meryje toliau duoda net tris il-gius straipsnius. Pirmame „Mika-lojus Radvila Juodasis“ iškelia-ma šio didžiojo Lietuvos vado nuopelnai savo laiko Lietuvai ir paminima jo mirties 400 metų sukaktis. Straipsniuose „Kaman-dučiai Lietuvoje“ ir „Sukilimas Sūduvoje 1905-06 metais“ duoda ma nemaža medžiaga šioms Lie-tuvos istorijos faktams pažinti.

Toliau dr. K. Gudaitis nagri-nėja „Tauragės evangelikų — liu-teronų parapijos istoriją“, Vinc. Liulevičius skelbia savo surink-tą medžiagą apie švietimo židini-us lietuvių tremtinių stovyklo-se Vakarų Vokietijoje, aprašyda-mas Muencheno lietuvių gimna-zijas. Šią temą papildė ir nese-niai jau mirusio prof. Jono Ru-gio straipsnis „Su UNRRA ir IRO Vokietijoje“.

Atskiras „Tautos Praeities“ skyrius — „Lietuvos istorijos pa-raštėje“ nagrinėja specifinius klausimus. Kunigas dr. K. Matu-laitis čia aprašo „Sukilimą Šiau-liuose 1760 metais“, „Dėl ko len-kai pakorė Varšuvę Vilniaus vyskupą Masalski?“ ir „Lietuvių ligoninės draugija JAV-se“. Dr. Domas Jasaitis labiau paryškina faktą kaip „generolas Vrangelis pripažino Nepriklausomą Lietu-va“...

„Tautos Praeities“ naujasis nu-meris baigiamas įvairių dokumen-tų ir istoriją liečiančių knygų re-cenzijomis bei plačia Lietuvių istorijos draugijos kronika, kurio-je skaitytojai supažindinami su dabarties problemomis ir žymes-nųjų Lietuvos istorikų veikla iš-eivijoje. Kadangi „Tautos Praei-tis“ siunčtinėjama įvairių uni-versitetų bibliotekoms, mokslinių žurnalų redakcijoms ir pavie-niams mokslininkams, užsklan-doje duodama svarbesniųjų strai-psnių santraukos anglų kalba. „Tautos Praeities“ redakcinę ko-legiją sudaro Jonas Dainauskas, prel. dr. Paulius Jutulis ir kun. Rapolas Krasauskas, jo žurnalo leidėjas yra Lietuvių istorijos draugija Chicagoje.

Tokio žurnalo leidimu laisva-jame pasaulyje reikia tik džiaug-tis. Ypač šiuo laiku, kada tėvynė-jė Lietuvos istoriją liečiantys raš-tai neturi mokslui reikiamos lais-vės, kai dažnu atveju istorinis ob-jektas okupuotas yra išprievartaujamas Rusijos naudai. O čia gi nerobota laisvė. Čia gali-ma ir dėl tos ar kitos „Tautos Praeityje“ skelbiamos tezės karštai pasiginčyti, pasakyti ir kitokią nuomonę. Šitai ir yra tikrasis kiekvieno mokslo brendimo pa-grindas.

Tačiau už vieną dalyką ir „Tautos Praeities“ leidėjams ir redaktoriams negalima atleisti. Kai kurių straipsnių kalba ne-dovanotina prasta tiek stilium, tiek aplamai kultūrinės kalbi-nės raidos prasme. Rašyba taip-gi daug kur neišlyginta, skyry-bos ženklai nepaisoma. O net ir archyvinės bei istorinės temos

Premijautoji propaganda

Prancūzų bei švedų pastatytas filmas „La Guerr est finie“, rodomas nuo lapkričio vidurio Three Penny Cinema teatre Chi-cagoje (2424 N. Lincoln). perša žiūrovui ispanų pogrindžio rau-donojo veterano kovotojo nudai-lintą portretą.

Filmas laimėjo Cannes filmų festivalyje Tarptautinę kritikų premiją, o jaunutei aktoarei Gene-vieve Bujold atiteko Prix Blanche-tti kaip labiausiai žadančiai jaunai aktoarei už jos vaidybą.

Amerikiečių kritikų aukština-mas bei giriamas minimas fil-mas mums, lietuviams, nei savo ideologiniu, nei moraliniu atžvil-giu nebūtų primtinas.

Yves Montand, „profesionalas revoliucionierius“ Diego, paš-ėventė trisdešimt metų kovai prieš autoritetinį Franco reži-mą Diego kantrumas bei jautru-mas režisieriaus Alain Resnais taip švelniai nekaltai pakšamas, kaip didelio pasiaukojančio ide-alisto atvaizdas, kad naivesnį žiū-rovų (jų tarpe ir ne vieną ameri-kietį recenzentą) užburia, nors Diego pats ir pasisako esąs „už-grūdintas bolševikas“.

Jų organizacijos politinė vado-vybė susibūrusi Prancūzijoje, ne-toli Ispanijos sienos, kuria jie len-gvai peržengia su netikrais pa-sais. Diegui karas pasibaigia, kai jis susiduria su jaunutės Na-dine bičiuliais, jaunų teroristų — leninistų grupe, kurie geriau pa-sirenka dinamišą savo tikslui, ne-gu Diego draugų — senųjų revo-lucionierių tiesiamą kovą su pam-fletais (nelegaliai spausdina-mais), agitacijomis per radiją ir masinių streikų grąsinimais — jų pagrindiniai ginklais prieš ne-kenčiamą režimą.

Taip labai liaupsinamos mei-lės akimirkos yra įžuliai drąsios — per daug grafiškos miegamo-jų scenos. Visiškai nenorint pa-virsti sutrūkusios plokštelės gar-sų, sąžinė neleidžia tylėti, kai ne-bėra filmo, kuris nevaizduotų pi-gių meilės scenų, nusibodusių li-gi koktumo. „Pusamžio“ Diego suporavimas iš pirmo pamatymo su devyniolikmete Nadine (Genevieve Bujold) nei pateisinamas, nei reikšmingas, virstas tiesiog liūdnei kronišku elementu. Taip gi meilikavimasis su gerokai vy-resne Marinne (Ingrid Thu-lin), net ir šiais laisvais laikais, mastančiam žiūrovui yra kaip plikumo jovalas su nemoraliu idėjų padazu. Besistebint, kad fil-mas nepateko į C grupę, tenka jį priskirti žiūrėtinui tik subrendu-siems, sugebantiems atskirti grū-dus, nupučiant ideologinius bei moralinius pelus. Nors net ir me-niškomu atžvilgiu tų grūdų čia ne tiek daug.

Indėnų kovos su aristokratais

Režisierius Edward Dmy-tryk pastatė spalvota filmą „Shalako“, pilną nuotykių dramą, kuriu herojai yra publi-kos pamėgtieji Sean Connery, bu-ves James Bond, ir prancūzų Bri-gitte Bardot.

Nepasizymėti originalumu dra-ma driekiasi fantastiškais lau-kais, vaizduojančiais Naująją Meksiką 1880 m., nors pats fil-mas buvo sukamas Almerijoje, Ispanijoje.

JAV kariuomenė ir indėnų a-pačių gentis pasirašė taikos su-tartį, nutarė nebežudyti vieni ki-tų. Indėnų rezervatas rūpestingai saugojamas Shalako (Lietaus ne šėjo). Šis raudonveidis pageidau-ti, kad „išblyškavėdžiai“ nesit-rankytų po laukus, medžioda-mi bei pykindami indėnus. Ta-čiau anais laikais dauguma bal-tavėdžių buvo Europos aristokra-tai, ir jų pomėgiuose vyravo A-merikos pietvakarių lankymas, medžiojimas ir puotavimas po at-virų dangumi. Ne vienas taiką mylįs indėnas griebdavosi ginklo

nagrinėjant, vis tiek rašte ne-leidžiama atsilikti nuo šandie-ninės mūsų kalbos raidos.

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASE SEMENIENE

tais atvejais, net, jei ir graži jau-na grafinė, kaip Brigitte Bardot, užsimanydavo pašaudyti lau-nių žvėrių. Kai baltasis šauna, in-dėnui tereikia — karą. Ir va-dovui (Stephen Boyd) arogan-tiškai įvedus grupę per toli į rezervatą, Shalako tenka ją su-gražinti į saugesnes žemes.

Režisierius visas problemas iš-sprendė nuotykių lygyje. Jis net vengė išvystyti bent kiek giliau savo charakterius.

Bardot vaidyba nepasizymi ne-kuo originalesniu, taipgi Conne-ry plaukia paviršiumi. Anglų a-ristokrato rolėje nukencia pui-kusis charakteris Jack Hawkins, prieš porą metų padarius jam ger-klės vežio operaciją, kito įkalbė-tas balsas savo menkumu nepri-lygsta jo žemam, aiškiam tari-mui. Netgi Chato, indėnų va-das, nevykusiai atvaizduotas Woody Strode, negro, buv. fut-bolo žvaigždės Los Angeles Rams komandoje. Savo kalba bei išvaizda jis atrodo kaip raudo-nodis juodame veide. Filmas tik suaugusiems.

• „Lietuvių ir indoeurope-čių kalbų santykiai“ — tokiu pa-vadinimu disertaciją filologijos mokslo daktaro laipsniui gauti

Sinclair SERVICE
Kampus Richmond ir 63rd St.
Užsieninių ir vietinių automobilių
Taisydas Priklauso Chicago Motor
Club. Nelaimės atveju skambinkite
GR 4-3134 arba GR 6-3353
Sav. — Juozas (Joel) Juraitis

DEKORAVIMAS
IS VIDAUS IR IS LAUKO
Kilimai ir apmušti baldai valomi.
Kreiptis į:
J. RUDIS — Tel. Clifside 4-1050
GARBAGE DRUMS
WITH COVERS AND HANDLES
30 and 50 gal. Free delivery
5622 So. Racine, 434-1113

VALOME
KILIMUS IR BALDUS
Plauname ir vaškuojame visų
rūšių grindis.
J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

TELEVIZIJOS
Spalvotos ir paprastos, radijai,
stereo, oro vėdinimai.
Pardavimas ir taisydas.
J. MIGLINAS
Krautuvė Marquette Parke
2346 W. 69th Street 776-1486
Namų tel. — PR 6-1063

APDRAUDŲ AGENTŲRA
Namų, gyvybės,
automobilių,
avietos, bis-
nio.
Patogios iš-
mokėjimo są-
lygos.
J. BACEVIČIUS
6455 S. Kedzie Ave., PR 8-2233

VACYS
CONSTRUCTION CO.
REZIDENCINIAI,
KOMERCINIAI,
MEDICINOS IR
KITOKI PASTATAI
2457 West 69th Street
Tel. HE 4-7482

MOVING
Apdraustas perkraustymas
Įvairių atstumu.
A. VILIMAS
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

Vilniaus universitete apgynė Vytautas Mažiulis, gimęs 1926 m. Rakėnų k., Zarasų aps. Diser-tacijoje nagrinėjami mūsų kal-bos santykiai ne tik su latvių ir prūų, bet ir įvairiomis indoeu-ropiečių kalbomis, pagrindan i-mant linksniavimą. Dr. Mažiū-lis nuomone, baltų prokalbė pra-dėjusi formuotis apie 2000 metų pr. Kr., o drauge ir irti. Iki apie 500 m. pr. Kr. slavų tautos bu-vusios baltų pietiniai kaimynai. Vėliau, išplitus slavams Dniep-ro aukštupio plotuose, baltai pa-mažu ten suslavėję. Disertacijos tekstas apima 600 puslapių ir bū-siantį išleista artimiausioje atei-tyje.

• **Jonas Kazlauskas** parašė knygą apie muzikos kūrinių a-nalizę, kuri, kaip vadovėlis, iš-leista 1968 m. Vilniuje. 223 psl.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERV.
2608 69th St. Tel. WA 5-2787
2501 49th St. Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St. Tel. 254-2320
Lietuvių bendrovė turinti teisę
siuntinius siųsti savo vardu iš Chi-cago tiesiai į Lietuvą.
Didelis pasirinkimas įvairių me-džiagų, ital. lietapečių ir kitų prekių.
Pirmamai doleriniai dovanų už-sakymai.
E. ir V. Žukauskai

10% — 20% — 30% pigiau mokėti
už apdraudą nuo avarijos ir automo-bilo pas.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8634 ir GR 6-4339

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir
kitus daiktus. Ir iš toli miesto lei-dimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67th Place WA 5-8063

Heating Contractor
Irengiu naujus ir perstatau se-nus visų rūšių namo apšildymo pe-dius ir air conditioning į naujus ir senus namus. Stogų rinas (gutter), vandens šildy-mul boilerius. Turu leidimus dirbti mieste ir užmieste. Darbas atliekamas greitai ir sa-lingai. Apie patikimumą nemo-kamai.
DOMAS ŽUKAUSKAS
HEATING & SHEET METAL
4444 S. Western, Chicago 8, Ill.
Telefonas VI 7-2447.

Geriausia ir vertingiausia
DOVANA
SIŪSTI Į LIETUVĄ
DOVANŲ
PAŽYMĖJIMAI
(U. S. Dollar Certificates)
PILNAI GARANTUOTA

Jūs artimieji gali pasirinkti, ką jie nori, kada nori ir gausiai. Tūkstantčiai jau yra persiuntę dovanų pažymėjim-us savo giminiams per In-tertrade Express Corp. ir gi-minės jiems paršė, ko jie bu-vo laimingi ir patenkinti. Jei dar nesuinteresuoti dovanų pa-žymėjimu, užsakykite juos dabar. Per Vnesposlytorg Specialias Dolerių Krautuves jūs gimines gali pasirinkti iš valiausių, geriausių koky-bės amerikietišku, vakaru-europietišku ir vietinių ekspor-tui pagamintų prekių už daug žemesnes kainas nei bet kur. Todėl dovanų pažymėjimai yra geriausia ir vertingiausia dovana, ir jūsų giminės tai patvirtins. Už šį patarnavimą jums nieko nereikės primokė-ti, nes už savo darbą mes gauname komis. Minimumas yra \$50.00, bet virš tos sumos galite siųsti kiek norite. Pri-statymas trunka 3-4 savaites. Mes dėkojame tūkstantčiams mūsų klientų, pasinaudojusių mūsų patarnavimu bei reko-mendavusių mūsų savo draugams. Ir ateiityje pažadame geras ir patikimas jų aptar-nauti. Jei kartais jūs dar ne-pasinaudojote mūsų patarnavi-mu, siūlomet pabandyti. Esame tikri, kad būsite pilnai patenkinti.

Užsakykite dabar. Užsisa-kykite tik per
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 E. 23rd Street
New York, N. Y. 10010
Prašykite neapmokamo katalogo.

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. sausio mėn. 18 d.

• **Poeto Fausto Kiršos** rašytą 21 laišką ju savininkė Pranė La-pienė perdavė Lietuvių kalbos ir literatūros instituto archyviui Vil-niuje. Drauge buvo perduota šiek tiek nuotraukų ir neskelbtų eilėraščių.

• **Gaidės ir šimšės apylinkės** — tokiu pavadinimu ruošiamą knygą Lietuvoje, panaudojant 1966 metais surinktą etnografi-nę šių apylinkių medžiagą. Bus pateikta daugybė šio š. rytinio Lietuvos kampelio papročių, nuo-traukų.

Alkoholio poveikis į smegenis

Alkoholinių tyrimų specialis-tas dr. Melvin H. Knisely, South Carolina medicinos mokyklos a-natomijos katedros vedėjas, tarp-tautiniame kongrese alkoholiz-mo klausimams tirti, įvykusiame Wa-hingtone, pareiškė, kad ir paprastas, draugiškas išsigėrimas gali daug pakenkti smegenims. Anot jo, kai žmogus išsigėręs ima jaustis labai laimingas, jis jau pradeda užmušti kai kurias savo smegenų klastes.

GUZAUSKU BEVERLY HILLS GELINVOI
Beverly Hills, California
Iš kitų papuošimų
2442 West 63rd St. Chicago, Ill.
Telef. PROspect 8-0838 — PROspect 8-0838

PETKUS
TEVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS.
2533 West 71st Street Tel. 476-2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Kopyčios:
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741 - 2

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
LACKAWICZ IR SŪNOS
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
4354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 - 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th Ave., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1008

LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sufkus
7909 STATE RD. OAKLAWN, ILL. Tel. 636-2320

#